

Sosiaalialan yrittäjyys ja siihen saatava tuki

Yrittäjien kokemuksia

Tiivistelmä

Tekijä(t) Piiparinen, Laura	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 38	Valmistumisaika 2021
Työn nimi Sosiaalialan yrittäjyys ja siihen saatava tuki Yrittäjien kokemuksia		
Tutkinto Sosionomi (AMK)		
Toimeksiantajan nimi, titteli ja organisaatio Socom, Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, mitä sosiaalialan yrityksen perustaminen käytännössä tarkoittaa ja minkälainen se on kokemuksena yrittäjälle. Tavoitteena oli myös selvittää, mitä tukea yrittäjät ovat saaneet, tai olisivat halunneet saada yrityksen perustamisvaiheessa.</p> <p>Tutkimuksen kohderyhmänä olivat eteläkarjalaiset sosiaalialan yrittäjät. Tutkimus on toteutettu kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin Webropol-kyselylomaketta, joka lähetettiin kohderyhmälle sähköpostitse.</p> <p>Opinnäytetyössä kerrotaan toimintaympäristön asettamista vaatimuksista sosiaalialalla. Siinä tuodaan esille kokemuksia yrittäjyydestä, sekä siihen saatavasta tuesta. Tutkimuksen mukaan yrittäjyyden alku ja yritysneuvonta voidaan kokea sekavaksi. Yrittäjät kokivat kuitenkin, että tietoa on melko hyvin saatavilla, mutta oma aktiivisuus on tärkeää. Yrittäjyys voidaan mielenkiintoisena vaihtoehtona palkkatyölle ja se voi tuoda mm. joustavuutta työelämään.</p> <p>Lupakäytännöt, erilaiset viranomaisvaatimukset ja oman liiketoiminnan suunnittelu, voidaan nähdä haasteellisina ja aikaa vievinä. Yrittäjä voi myös kokea jäävänsä yksin monissa asioissa ja vertaistuki koetaan tärkeänä. Yritysneuvonnan palvelupolun selkeyttäminen ja aktiivisempi yhteydenpito yrittäjiin voisivat tuoda kaivatun lisän yritysneuvontaan.</p>		
Asiasanat sosiaalialan yrittäjyys, yksityinen palveluntarjoaja, sosiaalialan yritysneuvonta, kokemukset yrittäjyydestä		

Abstract

Author(s) Piiparinen, Laura	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2021
	Number of Pages 38	
Title of Publication Social entrepreneurship and assistance Experiences of entrepreneurs		
Name of Degree Bachelor of Social Services (UAS)		
Name, title and organization of the client Socom, The Center of Expertise on Social Welfare in South-East Finland		
Abstract <p>The purpose of this thesis was to find out what it means to start a social care company and how entrepreneurs experience it. The target was also to clarify what support entrepreneurs have received, or they would like to have get, when starting the business. The target group of the study was South Karelian social care entrepreneurs. The research was carried out using as a qualitative research method. The data collection method was the Webropol-questionnaire, which was sent to the target group by e-mail.</p> <p>The thesis describes the requirements of the operating environment. It highlights the experiences of being social care entrepreneur and the support available for it. Things related to starting a company and business advisory services, may seem confusing. Nevertheless, entrepreneurs feels that information is also quite well available, but their own activity is important. Entrepreneurship can also be experienced as an interesting alternative to paid work, and it can bring e.g., flexibility for working life.</p> <p>Licensing policy, different regulatory requirements and planning own business, can be seen as challenging and time consuming. An entrepreneur may also feel a lack of peer support. Clarifying the service path of business advisory services and more active contact with entrepreneurs, could bring needed addition to business advisory services.</p>		
Keywords social care entrepreneurship, private providers of social services, social sector business advisory services, experiences of entrepreneurship		

Sisällys

1	Johdanto.....	2
2	Yksityinen sosiaaliala.....	3
2.1	Sosiaalialan toimintaympäristö.....	3
2.2	Yritykset sosiaali- ja terveysalalla	4
2.3	Yrittäjänä sosiaalialalla	5
2.4	Sosiaali- ja terveyspalvelujen viranomaisverkosto	7
2.5	Yksityisiä sosiaalialan palveluntuottajia koskevat lait ja asetukset	10
2.6	Yksityisten palvelujen tuottaminen ja julkisten palvelujen rooli	10
2.7	Laatu ja toimintavaatimukset	15
2.8	Arvonlisäverotus ja kotitalousvähennys	16
3	Yrittäjien käytettävissä oleva tuki	18
3.1	Yrityspalvelut ja Eksote.....	18
3.2	Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut	20
3.3	Sähköiset palvelut.....	20
4	Opinnäytetyön lähtökohdat	22
4.1	Tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymykset	22
4.2	Tutkimusmenetelmänä laadullinen tutkimus.....	23
5	Opinnäytetyön toteutus	24
5.1	Aineiston kerääminen ja analysointi.....	24
5.2	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	25
6	Opinnäytetyön tulokset	27
6.1	Kyselyyn vastanneiden yrittäjien taustatiedot.....	27
6.2	Yritystoiminnan aloittamisen kokemukset	28
6.3	Yrittäjien saama tuki	29
6.4	Tuki – ja kehittämistoiveet.....	30
6.5	Terveiset yrittäjiltä.....	30
7	Yhteenveto ja pohdinta	32

Liitteet

Liite 1. Saatekirje

Liite 2. Kyselylomake

Liite 3. Tutkimuskysymysten analysointi

1 Johdanto

Sosiaalialan yrittäjyyteen liittyy erityispiirteitä, jotka sanelevat paljolti yrityksen perustamiseen ja toiminnan aloittamiseen liittyviä asioita ja vaiheita. Aloittavilla yrittäjillä voi olla monenlaisia kysymyksiä ja on tärkeää saada yrittäjyyden avuksi oikeanlaista tukea. Yrittäjyyden alun sujuvuutta helpottavat toimivat ja hyvin kokonaisuutta palvelevat yritysneuvonnan ratkaisut. Lisäksi yrittäjän oma tukiverkosto voi olla hyvinkin tärkeä ja auttaa menestymään yrittäjänä.

Sosiaalialan palvelujen tuottaminen on luvan- ja ilmoituksenvaraista. Yrittäjää koskevat myös erityiset ammatilliset ja laadulliset vaatimukset. Yrityksen perustamiseen ja toiminnan harjoittamiseen liittyvät asiat täytyy jokaisen yrittäjän tiedostaa. Yrittäjä joutuu kuitenkin selvittämään paljon asioita ja alku voi tuntua joskus vaikealtakin.

Olen itse kiinnostunut sosiaalialan yrittäjyydestä ja aihe on ajankohtainen myös yritysneuvontaa antaville tahoille. Opinnäytetyön toimeksiantajana on Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy, Socom. Yritysneuvonnan yhteistyötahot Wirma, Kehy ja Eksote voivat hyödyntää opinnäytetyön tuloksia omassa työssään asiakkaiden kanssa ja sitä kautta opinnäytetyö palvelee myös sosiaalialan yrittäjiä.

Opinnäytetyössä selvitetään Etelä-Karjalan alueella toimivien, luvan- ja ilmoituksenvaraisten sosiaalipalveluita tuottavien yrittäjien näkemyksiä ja kokemuksia yrityksen perustamisesta ja kehittämisestä. Opinnäytetyössä on tuotu esille mitä yrityksen perustaminen käytännössä tarkoittaa ja minkälainen se on kokemuksena yrittäjille. Opinnäytetyön teoriaosuudessa tuodaan esille mitä sosiaalialanyrityksen perustaminen on juridisesti sekä organisatorisesti ja millainen yrityksen perustaminen on kokemuksena. Yritysneuvonnan palveluita tuodaan esille sen verran, että ymmärretään kokonaisuutta, jonka kanssa yrittäjät työskentelevät. Tarkoitus ei ole kuitenkaan yksityiskohtaisesti käydä läpi kaikkia yrittäjille tarjottavia palveluita.

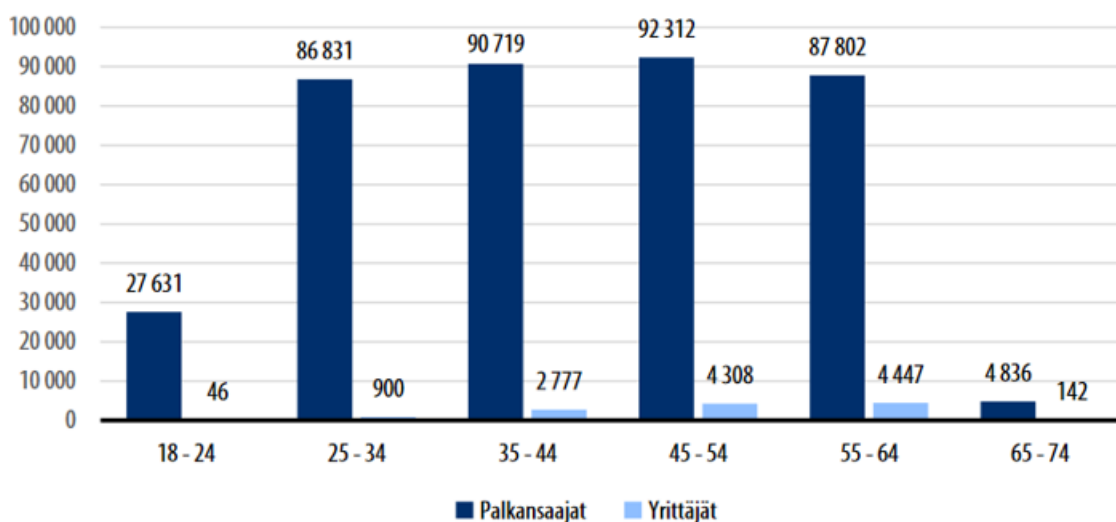
Opinnäytetyö on tutkimuksellinen. Sosiaali- ja terveysala on laaja käsite, ja tässä opinnäytetyössä tutkimus on rajattu koskemaan yksityisiä sosiaalialan yrityksiä, joita velvoittaa toiminnassaan laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011. Tutkimusote työssä on kvalitatiivinen eli laadullinen. Kysely on toteutettu yrittäjille lähetetyllä Webropol-kyselyllä.

2 Yksityinen sosiaaliala

2.1 Sosiaalialan toimintaympäristö

Suomen väestö ikääntyy ja tämä vaikuttaa myös sosiaali- ja terveyspalvelujen tarpeeseen. On ennustettu, että 65-vuotiaita on vuonna 2030 jo yli 35 prosenttia, ja yli 85-vuotiaita on 4 prosenttia kaikista asukkaista. Kaupungistumisen myötä ikääntyneiden määrä kasvaa erityisesti kaupungeissa ja niiden kehysalueilla. Yli 75-vuotiaiden määrän ennakoitaankin kaksinkertaistuvan kaupunkialueilla vuosina 2015–2035. Tämä vaikuttaa myös palvelutarpeisiin. Muilla alueilla ikääntyvien määrä ei kasva niin nopeasti, mutta suhteellinen osuus verrattuna muihin ryhmiin nousee rajusti nuorten ja työikäisten vähentyessä muuttotappiokunnissa. (Rehunen ym. 2016.)

Ikääntyminen vaikuttaa suuresti myös työvoiman saatavuuteen sosiaalialalla, vaikkakin osa eläköityvistä jatkaa vielä jonkin aikaa työskentelyä alalla. Työ- ja elinkeinoministeriön, TEMin 2021 toimialaraportissa tuodaan esille, että vuoteen 2035 mennessä sosiaalipalveluista eläköityy jopa 48 prosenttia työvoimasta. Lisäksi myös yrittäjät ikääntyvät ja jäävät pois työelämästä. Palkansaajissa on edustettuna tasaisemmin kaikenikäisiä, mutta yrittäjistä suurin osa on tällä hetkellä 45–64-vuotiaita (kuva 1). (TEM 2021, 37, 65). Muutokset voivat olla merkittäviä myös yhteiskunnallisesti. Löytyykö yrityksille jatkajaa vai ei? Tämä muodostaa haasteita sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamiseen. Jotta tarpeeseen pystytään vastaamaan jatkossakin, tarvitaan yksityisiä palveluita ja uusia yrittäjiä. (TEM 2020, 23.)

Kuva 1. Sote-palvelualan palkansaajien ja yrittäjien ikäjakauma vuonna 2018 (TEM 2021, 37)

Sosiaalialan yrittämisen tekee erityiseksi sen yleensä tiivis yhteistyö julkisen sektorin kanssa. Yksityinen sektori täydentää kunnallisia palveluita, ja yritykset myyvät palveluitaan kunnille ja kuntayhtymille, mutta myös osittain suoraan asiakkaille. (Jaakkola 2019, 127.) Yksityisiin sosiaalialan toimijoihin vaikuttavat myös palveluita ostavien asiakkaiden tarpeet ja taloustilanne. Suomalaiset pitävät kunnallisia palveluita tärkeinä, mutta arkielämää tukevat palvelut nähdään yhä välttämättömämpinä, ja yksityisiä palveluita käytetään täydentämään tai korvaamaan kunnallisia palveluita. Uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja palveluita syntyy myös jatkuvasti. Yrittäjälle on eduksi, jos pystyy verkostoitumaan ja tuottamaan laadukkaita ja joustavia palveluita erilaisille asiakasryhmille. Verkostoituminen on tärkeää laadun ja luotettavuuden lisäksi myös yrittäjän jaksamisen ja markkinamuutoksiin vastaamisen kannalta. (Kainlauri 2007, 10–11.)

Niskanen (2009, 12) tuo esille pro gradu -tutkielmassaan, että samalla kun sosiaali- ja terveysalan yrittäjyyden kenttä monipuolistuu, tapahtuu palvelujen järjestämisessä myös jatkuvasti uudelleen organisoitumista. Varmistaaksemme jatkossakin hyvinvointipalvelujen jatkuvuuden ja laadun, on tärkeää huolehtia hyvinvointialan edellytyksistä ja tehokkaista toimintavoista. Niskanen lisää myös, että Etelä-Karjalassakin väestön ikääntyminen luo uusia mahdollisuuksia yksityiselle sektorille.

Sosiaalipalvelualan markkinat poikkeavat muusta yritystoiminnasta yhteiskunnallisten ja kansalaisten hyvinvointiin liittyvien tavoitteiden vuoksi. Palvelujen tilaajana julkinen sektori toimii myös rahoittajana, eivätkä palvelun loppukäyttäjät itse maksa palvelusta välttämättä ollenkaan. Tästä syystä yritykset ovat usein muita aloja enemmän riippuvaisia julkisen sektorin ostopalveluista ja maksusitoumuksista. (Ilmarinen 2013, 9.) Yli 80 prosenttia sosiaalialan yritysten tuottamista palveluista perustuu kuntien ja kuntayhtymien hankintoihin. Muutokset julkisen sektorin käyttäytymisessä saattaisivat vaikuttaa paljonkin toimialan kehitykseen. (Simunaniemi ym. 2018, 15) Suurena pääasiakkaana, julkisella sektorilla on voimakas kontrolli yksityisiin palveluntuottajiin, ja sen toiminta voi vaikuttaa isosti toiminnan laatuun, toimintaperiaatteisiin ja palvelujen hintaan. Kuntien ja yksityisten palveluntarjoajien yhteistyö nähdään kuntien puolelta kumppanuussuhteena, mutta yrittäjät eivät näe tilannetta välttämättä samoin, siihen liittyvien ristiriitojen vuoksi. (Hoiva 2020, 40.)

2.2 Yritykset sosiaali- ja terveysalalla

Pienyrityksien merkitys sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajana on tärkeä. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan yritykset ovat lisänneet jatkuvasti osuuttaan sote-alan palvelujen tarjoajana tuottavat jo reilun neljänneksen kaikista sotepalveluista. (STM a.) Sosiaalialan yritysten joukko on moniselitteinen ja perinteisten yritysten lisäksi alalla toimii yhteiskunnallisia, sosiaalisia sekä kolmannen sektorin yrityksiä. Omistajuus on suurimmaksi osaksi

yksityistä, mutta se voi kuulua myös julkiselle sektorille tai olla näiden yhdistelmä. (TEM 2020 b, 34.)

Koko sote-palvelualalla, mukaan lukien terveystalot, oli vuonna 2018 yhteensä 12 620 yrittäjää ja 390 131 palkansaajaa (TEM 2021, 37). Yksityinen puoli käsitti vuonna 2019 niistä yhteensä yli 88 000 henkilötyövuotta. Näistä yli puolet (49 000), olivat töissä sosiaalihuollon laitos- tai avopalveluissa, loput terveydenhuollossa. Useammalla sote-palvelujen sektorilla, kuten sosiaalihuollon asumis- ja laitospalveluissa, yksityisellä on isompi henkilömäärä kuin julkisella puolella. (TEM 2021, 40–42.) Etelä-Karjalassa koko sote-palvelualalla, oli vuonna 2018 kaikkineen 282 yritystä ja 8114 palkansaajaa. Yksityisellä sektorilla 2018 työskenteli Etelä-Karjalan sairaanhoitopiirin alueella 2121 palkansaajaa. (TEM 2021, 38–39).

Työ ja elinkeinoministeriön toimialaraportissa tuodaan esille, että sote-palvelualan yrittäjyys on luonteeltaan pienyrittäjyyttä. Vuonna 2018 valtaosa yrityksistä, hieman alle 95 prosenttia, oli alle kymmenen hengen mikroyrityksiä. Pieniä yrityksiä, jotka työllistävät 10–49 henkeä, oli yhteensä 777 ja keskisuuria yrityksiä, jotka työllistävät 50–249 henkeä, oli 124. Suuria, yli 250 henkeä tai enemmän työllistäviä yrityksiä oli vuonna 2018 vain 46. Yleisenä suuntana näyttää kuitenkin olevan mikroyritysten määrän väheneminen ja suurempien yritysmuotojen kasvu. (TEM 2020, 31, 33.) Etelä-Karjalassa koko sote-palvelualalla oli eniten mikroyrityksiä, yhteensä 351 yritystä (TEM 2020, 39, 45).

2.3 Yrittäjänä sosiaalialalla

Yksityisistä sosiaalialan palveluista puhuttaessa tarkoitetaan sosiaalihuoltolain mukaisia palveluita ja niiden ohjaukseen ja neuvontaan liittyviä palveluita, joita tuottaa joku muu kuin kunnallinen palveluntarjoaja. Palveluntarjoaja voi olla yritys tai muu taho, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa korvausta vastaan. (laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011, 3§.). Yksityiset palveluntuottajat myyvät palveluitaan kunnille, kuntayhtymille tai suoraan asiakkaille. Yksityisiä sosiaalipalveluita säätelee laki yksityisistä sosiaalipalveluista ja sosiaali- ja terveysministeriön asetus yksityisistä sosiaalipalveluista. Yleisimpiä yksityisiä sosiaalipalveluita ovat ikäntyneiden ja vammaisten koti- ja palveluasuminen, lasten ja nuorten laitos- ja perhehoito sekä lasten päivähoito. (STM a.)

Uusyrittäjäkeskuksen opas alkavalle yrittäjälle, kehottaa yrittäjää miettimään, onko oma luonne yrittäjämäinen ja löytyykö itsestä ominaisuuksia menestyä yrittäjänä. Lisäksi oma taloustilanne olisi hyvä olla kunnossa, jotta pystyy keskittymään yritykseen ja odottamaan

hetken, ennen kuin yrittämisellä alkaa saamaan rahallista tulosta. Hyvällä suunnittelulla ja ennakkoinnilla voi vastata yrittäjyyteen liittyviin riskeihin. (Uusyrityskeskus 2021, 8.)

Sosiaalihuollon asiakkaila on nykyään enemmän valinnanmahdollisuuksia ja palvelut ovat monipuolistuneet. Ammatillisille yksityistäminen ja yrittäjäksi ryhtyminen tarjoavat mahdollisuuden ammatilliseen itsenäistymiseen ja parempaan ansiotasoon. Talentian jäsenilleen teettämän kyselyn mukaan yrittäjyyttä piti kiinnostavana vaihtoehtona 30 prosenttia vastanneista alan ammatillisista. (Talentia.) Yrittäjyys nähdään kiinnostavana, koska ajatellaan, että työtä pääsee siten tekemään omilla ehdoilla, ammattitaitoa saa hyödynnettyä monipuolisesti ja pääsee oppimaan uutta ja kokeilemaan rajojaan. (Jaakkola 2019, 126). Sosiaali- ja terveysalalla moni yrittäjä on aloittanut yritystoiminnan kutsumuksesta. Usein taustalla on vuosien kokemus työstä palkallisena, ja sen myötä on noussut motivaatio oman liiketoiminnan aloittamiseen. (Kainlauri 2007, 30.)

Yrittäjänä voi toimia päätoimisesti tai sivutoimisesti muun toimen ohella. Päätoiminen yrittäjyys asettaa yrityksen toiminnalle tiukemmat vaatimukset tuloksenteekoon. Päätoimisena yrittäjänä pystyy oletettavasti keskittymään paremmin yritykseen, mutta riskitkin ovat isommat. Lainsäädännöllisesti yrittäjyys on sivutoimista, jos päätyö on muualla. Mikäli mahdollista, omaa yritysideaa kannattaa ensin testata sivutoimisesti. (Uusyrityskeskus 2021, 8.)

Jaakkola (2019, 127) tuo esille, että moni sosiaalialan yrittäjä on huomannut ensimmäisen viiden kriittisen vuoden jälkeen, katsoneensa yrityksen alkusuunnittelua vaaleanpunaisilla laseilla. Painoarvoa olisi pitänyt antaa enemmän taloudelliselle kannattavuudelle. Yrittäjäksi lähdetään usein oman toimeentulon ja itsensä sekä asiakkaiden hyvinvoinnin vuoksi. Kovan taloudellisen tuloksen tekemisen sijaan halutaan tarjota laadukkaita palveluita (Kainlauri 2007, 30). Monikaan sosiaalialan yrittäjä ei miellä itseään ”johtajaksi” ja irrottautuminen arjen perustyöstä voi olla vaikeakin. Usein yrittäjät myös tyytyvät pysymään muutaman hengen yrityksinä ja kasvuhakuisuus ja ajatuskin yrityksen myymisestä tuntuisi vieraalta. Yrittäjät näkevät usein johtamiseen liittyvät asiat pakollisina velvoitteina, joista pitää vain selvitä. Moni haluaa yrittäjänäkin toimiessaan tehdä osittain perustyötä säilyttääkseen tunteen asiakastyöhön. (Simunaniemi ym. 2018, 62).

Zheng tutki pro gradu -tutkielmassaan yrittäjien ammatti-identiteettiä sosiaalialalla. Zheng tuo esille, että ammatti-identiteetti koetaan eritavoin yrittäjänä kuin palkkatyössä. Yrittäjyys koetaan kokonaisvaltaisempaan, mutta silti se on heikompi kuin sosiaalialan ammatillisen identiteetti. Moni yrittäjä keskittyy työssään asiakastyöhön, ja itse yrittäjän rooli jää vähäisemmäksi. Osa yrittäjistä koki myös, että omaa työtään pitää perustella asiakkaille ja yhteistyökumppaneille enemmän kuin palkkatöissä ollessa. Omia työtapoja pitää tehdä näkyväksi ja työn laatuun kiinnitettävä erityisesti huomiota. (Zheng 2019, 44–45.)

Dufda ja Liukkonen (2003), havaitsivat Kaakkois-Suomen sosiaali- ja terveysalan palvelujen nykytilan selvityksissä yrittäjillä olevan puutteita liiketoimintaosaamisessaan. Suurimpina vaikeuksina yrittäjät kokivat tuolloin tuotteiden hinnan ja laadun määrittämisen. Joka kolmas vastaaja koki myös puutteita palvelun tuotteistamisessa ja markkinointiosaamisessa. Niskanen (2009, 26.) Yrittäjät ovat kokeneet myös alan koulutuksissa yrittäjyyteen painottavat opinnot vähäisiksi. Tästä syystä yrittäjän pitää usein opetella liiketaloudelliset asiat itse. (Simunaniemi ym. 2018, 63.) Hyvän liiketoimintaosaamisen lisäksi, sosiaalialalla yrittäjäksi ryhtyvä tarvitsee paljon tietoa toimintaympäristöstä, alan lainsäädännöstä, asiakkaiden palvelutarpeista ja kunnan toiminnasta sekä julkisesta hankintamenettelystä (TEM a). Ei siis ole ihmeäkään, että sosiaalialan yrittäjät voivat kokevat haasteita yrityksen perustamisvaiheissa.

Sosiaalialalla onnistunut rekrytointi on myös tärkeää, niin palvelujen toimivuuden, kuin yrityksen kehittymisen kannalta. Luottamuksellisen asiakassuhteen luomiseen voi mennä aikaa ja ihmisläheisyytensä vuoksi ala on herkkä muutoksille. Vaihtuvuus ei tee hyvää yritykselle ja alan suhteellisesti suuri naisvalta voi myös rasittaa pieniä yrityksiä mahdollisten äitiyslomien vuoksi. Vaikeuksia voi olla myös ammattitaitoisten, mutta joustavien työntekijöiden löytämisessä. (Simunaniemi ym. 2018, 67–68.)

Yrittäjyys voi tuoda mukanaan epävarmuutta omaa osaamista kohtaan. Varsinkin alussa omaa työtään joutuu jatkuvasti refleктоimaan ja kyseenalaistamaan. Tämä voi kuitenkin muokata omaa ammatillisuutta vahvemiksi. Yrittäjänä joutuu myös opettelemaan uusia rooleja. Osan niistä voi ulkoistaa, mutta varsinkin pienyrittäjän täytyy tehdä moni asia itse. Yrittäjänä koetaan usein myös olevan aina töissä. Vaikka ajoittain töitä on vaikea jättää työpaikalle, voi työtä olla kuitenkin helpompi yhdistää muuhun elämään. Yrittäjänä sosiaalialalla koetaan myös yksinäisyyttä. Sosiaalialan yrittäjyys on niin erilaista, kuin muu yritys-toiminta, ja muiden ihmisten tietoisuus siitä on vähäistä, vaikkakin sen koetaan lisääntyneet vähitellen. (Zheng 2019, 45–47).

2.4 Sosiaali- ja terveyspalvelujen viranomaisverkosto

Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee palveluja koskevaa lainsäädäntöä ja vastaa yksityisen palvelutuotannon yleisestä ohjauksesta (STM a). Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira valvoo sosiaalihuollon toimintaa valtakunnallisesti. Valvira valvoo sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan asianmukaisuutta sekä julkisessa, että yksityisessä sosiaalihuollossa. Valvira myöntää sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnonalan lupia ja ohjaa aluehallintovirastoja, jotta lupa-, ohjaus- ja valvonta saataisiin yhdenmukaiseksi Suomessa. Valvira myös myöntää ammattioikeudelliset luvat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille ja valtakunnalliset luvat yksityisen sosiaalihuollon ja terveydenhuollon

palvelujen tuottajille. Valviran valvonta voi olla etukäteen suunniteltua tai jälkikäteistä valvontaa. (Valvira; Valvira 2015.)

Sosiaalialalla toimii sekä luvan- että ilmoituksenvaraisia yrityksiä ja rekisteröityminen tapahtuu joko hakemalla lupaa tai tekemällä ilmoituksen. Yksityiset palveluntuottajat voivat tarkistaa AVIlta omalle toiminnalle tarvittavat luvat ja miten toiminnasta pitää raportoida. Sote-palvelujen alueellinen valvontavastuu kuuluu AVIlle eli aluehallintavirastoille. Etelä-Karjalan alue kuuluu Etelä-Suomen Aluehallintaviraston alueeseen. AVIn tehtäviin kuuluu mm. edistää perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista ja peruspalvelujen saatavuutta. Osana tätä vastuualuetta he ohjaavat ja valvovat sekä kunnallisia, että yksityisiä sosiaali- ja terveyspalveluita. Lisäksi he myöntävät toimiluvat alueen yksityisille palveluntuottajille. Kuntatasolla yksityisten palvelujen valvonnasta vastaa sosiaali- ja terveystoimi tai muu vastaava toimielin. Tuottaakseen sosiaalipalveluja, pitää yksityisen sosiaalialan palveluntuottajan rekisteröityä Valveriin, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottajien valtakunnalliseen rekisteriin. (AVI a.) Yritys-Suomi ja Oma Yritys-Suomi on julkisten palvelujen yhteinen palvelu yrittäjille ja siitä kiinnostuneille. Sieltä löytyy lisää tietoa sekä tulostettavat lomakkeet ilmoituksen tekoa varten. (Posintra).

Luvanvarainen toiminta

Ympäri vuorokautisia sosiaalipalveluja tuottavan yrityksen on saatava viranomaisen lupa ennen toiminnan aloittamista ja olennaista muuttamista. Myös tilapäiset ja lyhytaikaiset ympäri vuorokautiset palvelut tarvitsevat luvat. Lupa haetaan paikalliselta aluehallintovirastolta. Mikäli toimialue on laajempi, haetaan lupa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta Valviralta. (Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011, 7–8§.) Luvanvaraisia sosiaalihuollon palveluita ovat eri asiakasryhmien ympäri vuorokautiset asumispalvelut, päihdehuollon laitoshoido, lastensuojeluyksikkö tai ammatillinen perhekoti (AVI a).

Luvan saaminen edellyttää, että sosiaalipalveluja tuottavassa paikassa on riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja varusteet, sekä tilojen pitää sopia olosuhteiltaan asiakasryhmän tarpeisiin. Toimintayksikössä pitää työskennellä soveltuvan koulutuksen ja osaamisen omaava vastuuhenkilö. Vastuuhenkilö vastaa siitä, että palvelut vastaavat niille asetettuja vaatimuksia. Henkilöstöä täytyy olla riittävä määrä asiakkaiden tarpeeseen ja lukumäärään nähden. Luvan saaminen edellyttää myös, että asetettujen edellytysten lisäksi palvelujen tuottaja pystyy vastaamaan taloudellisista velvoitteistaan. Lupahakemuksen käsittelyaika on noin kaksi kuukautta ja kaikki liitteet pitää olla myös toimitettuna. Lupakäsittely on maksullinen ja se voi vaihdella vuosittain. Vuonna 2021 uuden palveluntuottajan lupamaksu on aluehallintaviraston tarkastusmaksuineen yhteensä 4500 euroa. (AVI a.)

Ilmoituksenvarainen toiminta

Ilmoituksenvaraisia sosiaalipalveluja ovat mm. eri asiakasryhmien kotipalvelu, muut sosiaalihuollon avopalvelut, perhetyö sekä asumispalvelut, jotka eivät ole ympärivuorokautisia (AVI a). Kirjallinen ilmoitus on tehtävä ennen toiminnan aloittamista, olennaista muuttamista tai lopettamista. Ilmoitukseen tulee vastaavat tiedot kuin lupahakemukseenkin. Ilmoitus jätetään siihen kuntaan, jossa toimintaa harjoittaa ja se jätetään sosiaalihuollosta vastaavalle taholle. (laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011, 11§.)

Myös ilmoituksenvaraisten palvelujen rekisteröinnille on omat ehtonsa, kuten riittävä henkilöstömäärä, mahdolliset toimitilat ja sopiva vastuhenkilö. Kunta lähettää ilmoituksen oman lausuntonsa kera aluehallintavirastolle, joka arvioi toimintaedellytysten täyttymistä ja tekee joko myönteisen tai kielteisen päätöksen. Ilmoituksen käsittelymaksu on 670 euroa vuonna 2021. (AVI a.) Kuvassa 2, on esitelty sosiaali- ja terveysalan palvelujen viranomaisverkosto.

Kuva 2. Sosiaali- ja terveysalan palvelujen viranomaiskartta (Valvira)

2.5 Yksityisiä sosiaalialan palveluntuottajia koskevat lait ja asetukset

Sosiaalihuoltolakia sovelletaan kunnallisessa sosiaalihuollossa, mutta palveluja koskevia säännöksiä sovelletaan myös yksityisiin palveluntuottajiin, siten kuin yksityisistä sosiaalipalveluista annetussa laissa (922/2011) säädetään. Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011) ja sen nojalla annettu sosiaali- ja terveysministeriön asetus (1053/2011) tulivat voimaan 1.10.2011. Laki koskee kunnan järjestämisvelvoitteen alaisia sosiaalipalveluita, joita voidaan tuottaa yksityisesti liike- ja ammattitoimintana. (STM 2011.)

Yksityisistä sosiaalipalveluista säädetyn lain tarkoitus on varmistaa, että yksityisiä sosiaalipalveluja käyttävän asiakkaan oikeus laadultaan hyviin sosiaalipalveluihin toteutuu (laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011, 1 §.) Laissa on pyritty myös selkeyttämään yksityisten sosiaalipalvelujen käsitettä ja siinä painotetaan ennaltaehkäisevää laadun valvontaa ja palveluntuottajan omaa vastuuta. Kunnan tehtävää painotetaan viranomaisena ja on haluttu selkeyttää viranomaisten toimivaltaa ja vahvistaa yhteistyötä. (STM 2011.)

Yksityisistä sosiaalipalveluista säädetyn lain 5 §:n mukaan, yksityisten sosiaalipalvelujen on perustuttava sopimukseen tai kunnanhallintopäätökseen. Mikäli asiakas ostaa palvelun suoraan palveluntuottajalta, on kyseessä sopimus, ja mikäli kunta ostaa palvelun asiakkaalle ja tekee sopimuksen palveluntuottajan kanssa, perustuu palvelu asiakasta koskevaan kunnan viranomaisen hallintopäätökseen (STM 2011). Lain 6 § velvoittaa yksityiset sosiaalipalvelujen tuottajat laatimaan palvelujen asianmukaisuuden varmistamiseksi oma- valvontasuunnitelman, joka kattaa kaikki tuottajan sosiaalipalvelut. Oma- valvontasuunnitelma pitää olla julkisesti saatavilla ja sen toteutumista seurattava.

Lain sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) tarkoitus on edistää asiakaslähtöisyyttä ja asiakassuhteen luottamuksellisuutta sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa. Lakia sovelletaan sekä viranomaisen, että yksityisen palveluntuottajan palveluihin. Lain 4 §:ssä säädetään asiakkaan kohtelusta ihmisarvoa loukkaamatta ja yksityisyyttä kunnioittaen. Toteutuksessa on huomioitava asiakkaan toivomukset, mielipide, etu ja yksilölliset tarpeet, sekä äidinkieli ja kulttuuri. Lain 7 § velvoittaa palveluntuottajan noudattamaan palvelu- hoito- tai muuta vastaavaa suunnitelmaa. Sopimus laaditaan joko suoraan asiakkaan, tai välillisesti kunnan kanssa, mikäli palvelu on kunnan asukkaalleen ostama.

2.6 Yksityisten palvelujen tuottaminen ja julkisten palvelujen rooli

Sosiaalialan palvelut ovat keskeisiä kansalaisten perusoikeuksia ja siksi tarkoin viranomaisten sääntelyn ja valvonnan kohteena. Sosiaalipalvelujen ylläpitämisestä säädetään

Suomen perustuslaissa. Perustuslain 19 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. (TEM a.)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta (733/1992) velvoittaa kunnat järjestämään sosiaali- ja terveydenhuollon alaiset tehtävät. Lain 4 §:ssä sanotaan, että kunta voi järjestää palvelut itse ja muun kunnan kanssa yhdessä tai olemalla jäsenenä toimintaa hoitavassa kuntayhtymässä. Kunta voi myös hankkia palvelut valtiolta, toiselta kunnalta tai kuntayhtymältä tai muulta julkiselta, taikka yksityiseltä palveluntarjoajalta. Mikäli kunta hankkii palvelut yksityiseltä palveluntuottajalta, on kunnan tai kuntayhtymän pidettävä huolta, että palvelut vastaavat samaa tasoa kuin vastaavalla kunnallisella toimijalla. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta 733/1992, 4 §.)

Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä perustuu valtion tuella toteutettuun kunnalliseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon, ja palvelut on pääsääntöisesti tuotettu julkisella sektorilla. Kuntien tarjoamien palveluiden rahoitus pääosin verovaroin, on saanut laajan kansalaiskannatuksen. (Hoiva 2020, 6.) Kunnan vastuulla on järjestää sosiaalipalvelut kaikille niitä tarvitseville kuntalaisille. Palvelujen järjestämisen lähtökohtana on kunnan tekemä palvelutarpeenarviointi, jonka pohjalta päätetään, myönnetäänkö asiakkaalle sosiaalipalveluja. (AVI b.)

Sosiaalipalvelujen asiakkaita ovat kuntien lisäksi suoraan palvelujen loppukäyttäjät ja omaiset. Menestyäkseen yritys yleensä tarvitsee kuitenkin maksavia julkisia toimijoita, kuten kuntia ja kuntayhtymiä. Kunnat ostavat palveluita yksityisiltä palveluntuottajilta ja järjestöiltä. Kunnat käyttävät palvelujen järjestämisessä apuna ostopalveluita ja ovat myös ulkoistaneet sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuotantovastuuta yksityisille yrityksille ja sellaisille toimijoille, joiden omistuksen jakaa yritys ja julkinen taho yhdessä. Sosiaalialan yrittäjä voi tarjota palveluitaan kunnalle tai kuntayhtymälle joko ostopalvelu- tai palveluseteliyrittäjänä. (Kainlauri 2007, 75.)

Ostopalveluyrittäjäksi pyritään jättämällä tarjous tai osallistumishakemus pyydettyyn ostopalveluun. Pyyntö yrittäjä löytää kuntien omilta hankintasivuilta tai internetistä osoitteesta www.hilma.fi, joka on valtakunnallinen ilmoituskanava tarjouspyynnöille. Ostopalveluyrittäjäksi voi päästä, mikäli täyttää kaikki tarjouspyynnössä mainitut ehdot ja tarjous on hinnaltaan halvin tai kokonaisuuteen nähden kannattavin kunnalle. (Posintra.) Yrittäjät voivat kuitenkin kokea kuntien kilpailutuksiin osallistumisen hankalaksi puuttuvan osaamisen tai resurssien vuoksi. Yksittäisen yrittäjän voi olla mahdotonta jättää omaa tarjoustaan palvelusta, niiden ollessa liian laajoja hankintakokonaisuuksia. (Simunaniemi ym. 2018, 65.)

Palvelusetelin käyttö

Asiakkaalle pitää tehdä sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi, jossa päätehtään, saako hän sosiaalipalvelujen hankkimiseksi käyttöönsä palvelusetelin. Arvioinnin tekee kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon edustaja. Palvelusetelillä asiakas voi hankkia sellaisia palveluita, joita kunnan tai kuntayhtymän kuuluu järjestää. Palveluseteleiden avulla asiakas voi itse valita oman palveluntuottajansa yksityisistä, kunnan hyväksymistä palveluntuottajista. (STM b.) Asiakkaan ei ole pakko ottaa vastaan palveluseteliä ja silloin kunnan tulee järjestää palvelu asiakkaalle jollain muulla tavoin (Posintra).

Jokainen kunta päättää itse palvelusetelin käyttämisestä, ja siitä mitä palveluita asiakkaat voivat ostaa seteleillä. Kunta myös päättää palvelusetelin arvon kyseisiin palveluihin ja kriteereistä, joilla yrittäjä voi hakeutua palvelusetelituottajaksi. (Posintra.) Palvelusetelin perusajatuksena on kasvattaa asiakkaan valinnanvapautta valita oma palveluntarjoaja. Valittavasti se ei kuitenkaan toteudu ainakaan kaikissa palveluissa. Esimerkiksi asumispalveluissa, julkinen sektori pyrkii yleisesti ensin täyttämään omat hoitopaikkansa. (Simunaniemi ym. 2018, 66.)

Jokainen alan yritys voi hakeutua palveluseteliyrittäjäksi, ja tämä onkin monen yrittäjän tapa päästä tuottamaan palveluita kunnan asiakkaille. Jos kunnassa on käytössä palveluseteli, on palvelusetelituottajaksi hyväksyttävä kaikki, jotka täyttävät lain asettamat kriteerit. (Posintra). Etelä-Karjalassa Eksote hyväksyy palveluntuottajat, joiden palveluihin seteliä voi käyttää. Niillä voidaan järjestää Eksoten järjestämismääräysten mukaisia sosiaali- ja terveyspalveluita. Eksote myös ylläpitää sosiaalipalveluna tuotettavan kotipalvelun tukipalvelu- ja palvelusetelituottajan rekisteriä. Voidakseen hakea palveluseteliyrittäjäksi pitää yrittäjän täyttää tietyt lainsäädännöstä tulevat vaatimukset. Palvelun pitää olla vähintään kunnan itsensä tuottaman palvelun tasoa. (Eksote.)

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

Sosiaali- ja terveysalan näkymät ovat edelleen epävakait ja tämä tuo epävarmuutta myös yrittäjille. Jo useampi hallitus on yrittänyt saada aikaiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, ja esitysten mukaan silloin kun sote-uudistus menee läpi, jää kuntien rooli sote-palvelujen tuottajana pois. Tämä tuo varmasti jonkinlaisia muutoksia myös eri toimijoiden yhteistyöhön.

Mahdollinen sote-uudistus herättää yrittäjissä ristiriitaisia ajatuksia. Yrittäjät ovat kokeneet mm. päätöksenteon ailahtelevaksi ja myös henkilösidonnaiseksi. Eri kuntien ja kuntayhtymien ja niissä työskentelevien ihmisten toimintatavat koetaan vaihtelevaksi. Vaikkakin

suurempien hankintakokonaisuuksien astuminen kuvaan pelottaa yrittäjiä, niin niiden toivotaan kuitenkin yhdenmukaistavan ja vakauttavan päätöksentekoa. (Simunaniemi ym. 2018, 62.)

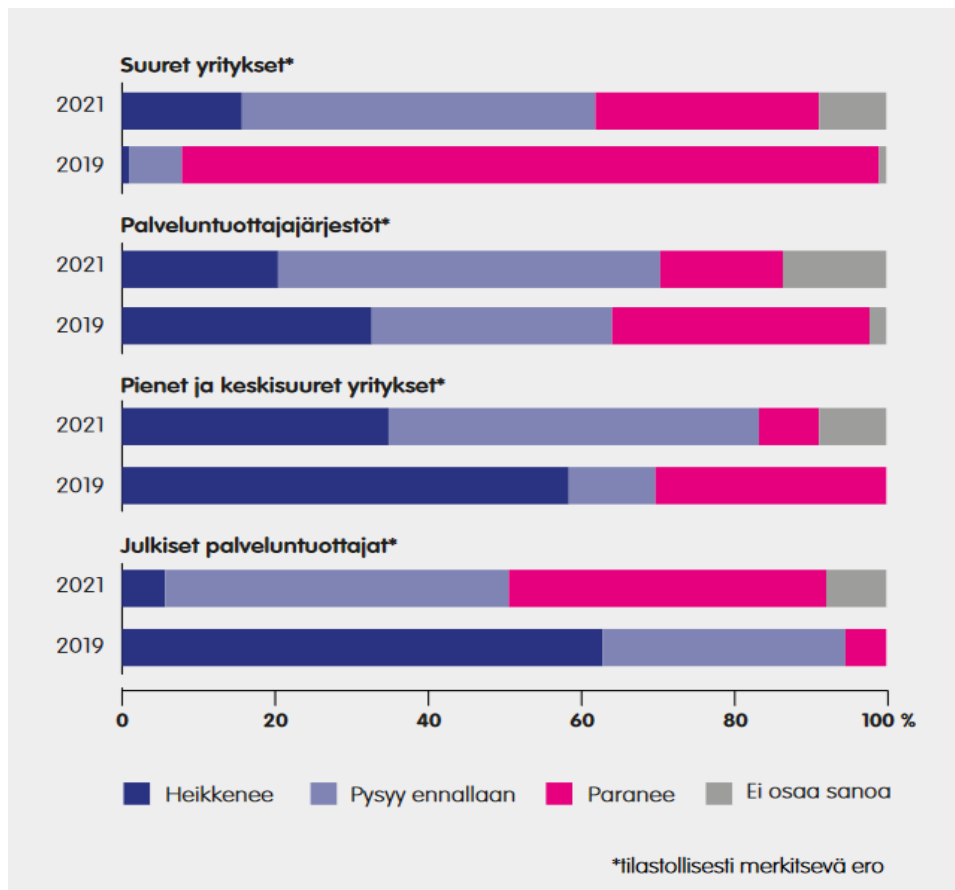
Viime hallituskauden sote-uudistus kaatui ja valmistelu keskeytyi. Tämän jälkeen nykyisen pääministerin Sanna Marinin uudessa hallitusohjelmassa on tuotu esille uudelleen sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutoksen valmistelu. Uudistuksen tavoitteena on muun muassa kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata laadukkaat ja yhdenvertaiset palvelut sekä parantaa saatavuutta ja turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti. Painotusta lisätään myös perustason palveluihin ja ennaltaehkäisevään toimintaan. (TEM 2020, 10.) Tavoitteisiin kuuluu myös ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden turvaaminen, kustannusten kasvun hillintä ja turvallisuuden parantaminen. (Sosiaalibarometri 2021, 10).

Hallituksen esityksen mukaan perustettaisiin uusi hallintotaso, hyvinvointialueet, joille sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä vastuu siirrettäisiin kunnilta. Pääosin nykyisen maakuntajaon pohjalta on ehdotettu perustettavan 21 hyvinvointialuetta, joille päätäntävalta siirtyisi vuoden 2023 alussa. Uudistuksen jälkeen näillä hyvinvointialueilla olisi perus- että erikoistason palvelujen järjestämistä vastuu ja niiden tulisi vastata myös palvelujen yhteensovittamisesta. Yksityisten ja kolmannen sektorin rooli säilyisi edelleen julkisia palveluita täydentävänä. Palvelusetelilaki säilyisi ennallaan, ja henkilökohtaisesta budjetoinnista tultaisiin säättämään myöhemmin, osana vammaispalvelulainsäädännön uudistusta. (Sosiaalibarometri 2021, 10–11.)

Suomen sosiaali- ja terveys ry:n Sosiaalibarometri 2021- selvityksessä, Sanna Marinin hallituksen esitys on saanut aiempia esityksiä myönteisemmän arvion, Suomen sosiaali- ja terveysjohtajilta. Kyselyyn vastasi 92 henkilöä ja yli puolet heistä piti sote-uudistusesitystä erittäin hyvänä ja vain kuusi prosenttia huonona. Sosiaalibarometrin keskeisinä kysymyksinä oli toteutuvatko uudessa esityksessä uudistukselle asetetut tavoitteet ja kuinka varmistetaan uudistuksen onnistuminen? Opinnäytetyön kannalta tärkeä kysymys oli myös, vaikuttaako uudistus palveluntuottajien asemaan? (Sosiaalibarometri 2021, 10.)

Uuden esityksen mukaan, laki sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä velvoittaisi kunnat ja hyvinvointialueet tekemään yhteistyötä toistensa sekä muiden julkisten, sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Rakennemuutos jäisi kuitenkin hyvinvointialueiden päätettäväksi. Sosiaalibarometrin vastaajista noin puolet, eivät nähneet palveluntuottajien aseman muuttuvan uudistuksen myötä kovinkaan paljon. Julkisten palveluntuottajien aseman arvioi parantuvan 42 prosenttia vastaajista ja isojen yritysten aseman 29 prosenttia vastaajista. Pienten ja keskisuurien aseman uskoi parantuvan kuitenkin vain 8

prosenttia vastaajista ja jopa 34 prosenttia uskoi niiden aseman heikentyvän (kuva 3.) (Sosiaalibarometri 2021, 11, 17).

Kuva 3. Sosiaali- ja terveysjohtajien arvioita sote-uudistuksen vaikutuksista palveluntuottajien asemaan vuosina 2019 ja 2021. (Sosiaalibarometri 2021, 18).

Yksityistä sosiaali- ja terveysalaa edustavan Hyvinvointiala HALI ry:n mukaan sote-esitys suhtautuu kautta linjan nuivasti yksityisiin palveluntuottajiin, koska lakiesityksen mukaan yksityisten palvelujen käyttöä rajataan. HALI ry:n johtaja Eveliina Vigelius on tuonut esille uudistuksen ongelmakohtia, jotka voivat vaikuttaa myös palvelun tuottajiin. Vigeliuksen mukaan HALI ry on huolissaan mm. hyvinvointialueille asetetusta ”riittävästä omasta palveluntuotannosta”, niin sosiaalihuollossa- kuin terveyspuolella. Hän on huolissaan siitä, että tulevaisuudessa joudutaan ehkä kiistelemään siitä, kuinka paljon palveluita voidaan ostaa ostopalveluna. Lisäksi, jos yksityinen palveluntarjoaja käyttää palvelujen tuottamisessa alihankintaa, haluaa hallitus rajata sen enintään 49 prosenttiin henkilöstöstä. Yrityksellä pitäisi siis olla loput omia työntekijöitä. Hyvinvointialueiden päätäntävalta on Vigeliuksen mukaan myös entistä kuntien roolia heikompi ja valvovat viranomaiset voivat vaikuttaa asioihin, kuten juuri esim. edellä mainittuun palveluntuotantomäärään. Muita vastalauseita ovat myös

mahdollinen neuvolapalvelujen ulkoistuksen kieltö ja erikoissairaanhöitoon pääsy vain sairaalan oman lääkäriin päätöksellä. (VigeliuS 2021.)

2.7 Laatu ja toimintavaatimukset

Sosiaalipalveluilla edistetään sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta. Sosiaalipalveluihin luetaan sosiaalihuollon ammattihenkilön ja muiden asiakasta palvelevien tahojen kanssa tarjottavat palvelut. Sosiaalialan ammattilaisten pitää täyttää tietyt koulutusvaatimukset. Laillistettuja ammattihenkilöitä ovat sosiaalityöntekijä, sosionomi ja geronomi. Nimi-kesuojattuja ammattinimikkeitä ovat lähihoitaja sekä sitä edeltäneet kouluasteisen tutkin- non suorittaneet kehitysvammaistenhoitaja ja kodinhoitaja. Osa palveluista on sellaisia, joita toteuttavalla henkilöllä ei tarvitse olla sosiaalihuollon ammatillista koulutusta, mikäli vain sosiaalihuollon ammattihenkilö on viimekädessä vastuussa palvelusta. Näitä ovat mm. omaishoidon sekä sen osana tuotettavien palvelujen kuten ateriat-, vaatehuolto-, peseyty- mis-, siivous- sekä sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. (STM 2017, 23.)

Sosiaalihuollon ammattihenkilöistä säädetyn lain tarkoituksena on edistää asiakasturvalli- suutta sekä sosiaalihuollon asiakkaan oikeutta laadultaan hyvään sosiaalihuoltoon ja koh- teluun. Sosionomille sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira myöntää oikei- den harjoittaa ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. (Laki sosiaalihuollon ammattihen- kilöistä 817/2015, 1§, 8§.)

Omavalvonta

Sosiaalialan palveluntuottajien oma vastuu toiminnasta, laadusta ja asiakasturvallisuudesta korostuu palvelujen valvonnassa. Esiintyvät epäkohdat ja riskiä aiheuttavat tilanteet pitää pystyä tunnistamaan, ehkäisemään ja korjaamaan nopeasti. Tästä syystä luvanvaraisten sosiaalipalvelujen tuottajien on laadittava omavalvontasuunnitelma ennen toiminnan aloit- tamista. Omavalvonta perustuu omaan riskinhallintaan ja sen avulla kehitetään ja seurataan palvelujen laatua. Suunnitelmaan merkitään kaikki keskeiset toimenpiteet, jolla palvelujen tuottajat valvovat toimintayksikköään, henkilökunnan toimintaa ja palvelujen laatua. Palve- luntarjoajan pitää sopia menettelytavoista havaittujen riskien, vaaratilanteiden ja laadullis- ten puutteiden ennaltaehkäisemiseksi ja korjaamiseksi sekä henkilökunnan ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi. Omavalvonnan asiakirjat koostuvat kaikista yhtenäisten käytän- töjen toteuttamiseksi laadituista toiminta- ja menettelyohjeista kaikissa palveluketjun vai- heissa. (Valvira; Posintra 2014.)

Vuonna 2016 sosiaalihuoltolain päivityksessä omavalvontaan liitettiin myös työntekijän il- moitusvelvollisuus. Omavalvontasuunnitelma on oltava saatavilla julkisesti ja sen tarkoitus on kertoa, miten yksikössä varmistetaan laadun ja asiakasturvallisuuden toteutuminen.

Tavoite on, että omaa toimintaa arvioidaan koko ajan, asiakkaiden mielipiteitä kuunnellaan ja toimintaa kehitetään myös asiakaspalautteiden pohjalta. (Valvira).

Yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain (922/2011), 16 §:n mukaan sosiaalipalvelujen tuottajien on myös toimitettava luvanvaraisista sosiaalipalveluista vuosittain toimintakertomus viranomaiselle. Mikäli tuottaja toimii yhden aluehallintaviraston alueella, toimitetaan toimintakertomus sen alueen aluehallintavirastolle, ja jos toimintaa on useammalla alueella, niin Valviralle. Ilmoitus tehdään kummassakin tapauksessa sähköisesti Suomi.fi-palvelussa (Valvira).

Laatusuositukset

Sosiaalialan yrittäjän on oltava tietoinen myös kulloistakin alaa koskevista laatusuosituksista. Esimerkkinä Laatusuositus hyvän ikääntyminen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023, jonka tarkoituksena on turvata ikääntyminen ja palvelut, niitä tarvitseville iäkkäille henkilöille. Yksityinen sosiaali- ja terveystalouden palveluntuottaja voi hyödyntää suositusta omassa toiminnassaan. Ensisijaisesti suositukset on tarkoitettu palvelujen kehittämisen ja arvioinnin avuksi asioista päättävälle. (STM c.)

Hoiva 2020 selvityksessä tuodaan esille, että kaikki erilaiset, haastavat viranomaisvaatimukset voivat nostaa alalle tulon kynnyistä. Viranomaisten toiminta kohdistuu käytännössä enempi yksityisen sektorin luvanvaraisiin yrittäjiin ja se koetaan toisinaan tempoilevaksi. Voi olla myös joitain eroja vaatimuksissa, mikäli toimija on yksityinen eikä julkinen sektori. Tämä voi näkyä myös rahoittajille epävarmuustekijänä ja vaihtelevat valvontakäytännöt voivat olla esteenä alan kehitykselle. (Hoiva 2020, 17).

2.8 Arvonlisäverotus ja kotitalousvähennys

Arvonlisäverolain (1501/1993) 37 §:ssä pykälässä säädetään, että sosiaalihuollona tapahtuvasta palvelujen ja tavaroiden myynnistä ei suoriteta arvonlisäveroa. Laki määrittelee sosiaalihuollon valtion tai kunnan harjoittamaksi, sekä sosiaaliviranomaisten valvomaksi jonkun muun sosiaalihuollon palvelujen tuottajan harjoittamaksi toiminnaksi. Toiminnoiksi määritellään tarkemmin lasten ja nuorten huollosta huolehtiminen, lasten päivähoito, iäkkäiden huolto, vammaisten henkilöiden huolto ja muista palveluista ja tukitoimista, päihdehuollosta sekä muista tällaisista huolehtiminen. Verottomuus koskee sekä laitoshoidon että avohoidon palveluita. Yksittäisiä palveluita ovat mm. huoltoon oikeutetuille asiakkaille tarjottavat ateriat-, siivous-, ruokaostos-, kylvytys-, kuljetus-, saattaja – ja lumenluontipalvelut. (Vero.) Kotipalvelujen ja niiden tukipalvelujen myynnistä ei makseta arvonlisäveroa, mikäli asiakkaan sosiaalihuollon palvelu on todettu ja se myydään osana sosiaalihuoltopalveluita (Posintra).

Yksityiset palveluntuottajat voivat myydä palvelua arvonlisäverottomasti, mikäli siis toiminta on sosiaaliviranomaisen valvomaa, ja asiakas on sosiaalihuollon tarpeessa esim. iän tai sairauden tuoman toimintakyvyn alentumisen vuoksi. Seuraavat edellytykset pitää myös täyttyä:

- Palveluntuottaja on tehnyt asianmukaisen ilmoituksen tai hakenut tarvittavan luvan toiminnalleen kunnasta, jossa toimii.
- Asiakkaan kanssa tehdään palvelusuunnitelma. Mikäli palvelu ostetaan kunnan päätöksen perusteella, vastaa kunnan sosiaaliviranomainen suunnitelman laatimisesta.
- Sosiaalihuollosta on päätetty viranomaispäätöksellä tai palveluntuottaja on tehnyt kirjallisen sopimuksen itse asiakkaan kanssa sosiaalihuoltopalvelusta.
- Palveluntuottajalla on palveluista vastaava vastuuhenkilö ja omavalvontasuunnitelma.

Asiakkaat voivat saada myös kotitalousvähennystä maksamastaan palvelusta. Kotitalousvähennys on henkilökohtainen ja sen saa teetetyt työn osuudesta. Vähennyksen voi saada myös arvonlisäverottomista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista. Mikäli palvelu on tuotettu palvelusetelillä, niin silloin ei voi hakea kotitalousvähennystä. (Posintra.)

3 Yrittäjien käytettävissä oleva tuki

3.1 Yrityspalvelut ja Eksote

Yrittäjällä on varmasti monia kysymyksiä yrityksen perustamisesta ja yrittäjänä toimimisesta. Yrittäjiä varten onkin onneksi olemassa eri tahoja, jotka auttavat niin yritystä perustettaessa, kuin myöhemmissäkin vaiheissa. Sosiaali- ja terveysalalla on myös paljon jo aiemmin esiteltyjä erityispiirteitä, kuten sen lainsäädäntö ja lupaverkosto, sekä vahva yhteistyö kunnallisen toimijan kanssa. Myös näihin asioihin saa apua ja neuvoa. Seuraavaksi esitellään keskeisimpiä yritysneuvontaa tarjoavia tahoja ja heidän palveluitaan.

Uudeksi yrittäjäksi haluavan henkilön kannattaa hakeutua aluksi Uusyrityskeskuksen palveluiden luokse. Uusyrityskeskus on tehnyt myös melko kattavan yleispaketin uusille yrittäjille, joka kulkee nimellä perustamisopas alkaville yrittäjille. Etelä-Karjalassa Uusyrityskeskusta edustaa Lappeenrannassa kaupungin yrityspalvelut, Wirma ja Imatran, Ruokolahden ja Rautjärven alueella Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy, Kehy. Kumpikin taho kuuluu Suomen Uusyrityskeskus ry:n valtakunnalliseen verkostoon, joka tekee ainoana Suomessa laatusertifioitua aloittavan yrityksen neuvontaa. (Wirma; Kehy.) Kehitysyhtiöistä yrittäjä löytää sosiaali- ja terveysalaan perehtyneen asiantuntijan.

Kehitysyhtiöiden palvelut ovat maksuttomia ja avoimia kaikille yrittäjyyttä suunnitteleville, eikä asiakkuus heidän kanssaan tarkoita, että olisi pakko perustaa suunniteltu yritystoiminta. Yrityksen perustamisesta kiinnostuneen kannattaa ensin tutustua Uusyrityskeskuksen aloittavan yrityksen perustamisoppaaseen ja osallistua heidän Startti yrittäjyyteen -infotilaisuuteen. Tilaisuudesta yrittäjä saa tietoa yritystoimintaidean viemisestä eteenpäin. Kehitysyhtiöistä saa aina myös tarvittaessa henkilökohtaista palvelua. (Uusyrityskeskus.)

Kehitysyhtiöiden kautta yrittäjä tavoittaa myös kattavan asiantuntijaverkoston, josta voi olla apua yritystoiminnassa. Yritysneuvojen kanssa voi pohtia omaa liikeideaansa ja heiltä saa apua ja ohjausta yrityksen perustamisvaiheeseen. (Ruohio 2019, 2). Apuja on saatavilla mm. yritysideoita arviointiin ja liikeidean kehittämiseen, talouslaskelmien tekoon ja rahoitusmahdollisuuksien selvittämiseen sekä käytännön perustamistoimenpiteisiin aina yhtiömuodon valinnasta markkinointiin ja hinnoitteluun. (Holopainen 2020, 18). Kehitysyhtiöiden nettisivuilta löytyy myös materiaalia, johon yrittäjyyttä miettivä voi tutustua.

Yrittäjä saa Eksoten yritysasiantuntijalta apua Eksoten kanssa tehtävään yhteistyöhön ja mm. palveluseteliasioihin. Eksote ylläpitää sosiaalipalveluna tuotettavan, kotipalvelun tukipalvelu- ja palvelusetelituottajarekisteriä. Asiakkaat löytävät yrittäjät palse-portaalista osoitteesta palse.fi. Rekisterissä olevat yritykset osallistuvat Eksoten pitämään ohjaus- ja valvontatapaamiseen säännöllisesti (Eksote a-b.)

Ruohio (2019, 29–30) selvitti Ylemmässä AMK- opinnäytetyössään, että myös tulevan sote-uudistuksen jälkeen julkiselta toimijalta odotetaan avoimuutta ja palveluntuottajien tasa-arvoista kohtelua. Yrittäjät olivat myös melko tyytyväisiä sen hetkiseen toimintamalliin, joka pitää sisällään yrittäjien palveluohjausta ja neuvontaa sekä yhteistyökokouksia, ja ne haluttaisiin säilyttää jatkossakin. Eksoten palveluohjaajiin oltiin myös tyytyväisiä ja heidän roolinsa koettiin tärkeäksi yhteistyössä. Eksote pitää myös itse yhteistyötä tärkeänä ja siksi se on myös uudistanut yritys yhteistyöstrategiaansa.

Uudella strategiallaan Eksote haluaa vahvistaa ikäihmisten toimintakykyä kotona ja arjessa. Eksoten tavoitteena on tehdä monipuolista yhteistoimintaa yritysten kanssa. Yritysyhteistyön selkeyttämiseksi Eksotelle on luotu ns. iso kuva, jossa on kuvattu yritys yhteistyön periaatteita (kuva 4). Tahtotilana on vahvistaa laatua, asiakas- ja potilasturvallisuutta sekä uudenlaisia tapoja tuottaa asiakkaille palveluita. Osana muutosta yrittäjien ohjauspiste siirtyi Iso apu -palvelukeskuksesta Eksoten toimistotalo Ruoriin Valto Käkelänkadulle Lappeenrantaan. Siellä sote-yrittäjäasiakkaita palvelee yritysasiantuntija, kenen tehtäviin kuuluu yrittäjien ohjaus-, lupa- ja ilmoitusasiat. Yritysyhteistyön osaamisen vahvistamiseksi on Eksotella luotu myös yritys yhteistyön kehittämistyöryhmä, joka vie eteenpäin laatuun, valvontaan ja kehittämiseen liittyviä ideoita ja palautteita. (Eksote 2020.)

Yhdessä yritysten kanssa - Yritysyhteistyön iso kuva

Ihminen

- Haemme erilaisia kumppanuuksia tuottamaan laadukkaita palveluja.
- Vastaamme eri-ikäisten asiakkaiden tarpeisiin.
- Turvaamme asiakkaille laadukkaat ja toimivat sote-palvelut lakeihin perustuen ja valvomme tuotetun toiminnan laatua sekä turvallisuutta Eksoten ja Aluehallintoviraston ohjeiden mukaan.

Yksinkertaisuus

- Vahvistamme ihmisten toimintakykyä, elämässä pärjäämistä ja kotona asumista.
- Hankintojamme ohjaavat lainsäädäntö, strategia, osaaminen ja kokonaistaloudellisuus.
- Painotamme ajantasaista ja selkeää viestintää sekä vuoropuhelua.

Rohkeus

- Kehitämme yhdessä uudenlaista toimintaa asiakasta varten.
- Kokellemme ja testaamme yritysten kanssa kotiin vietäviä toimintatapoja ja -malleja.
- Puutemme epäkohtiin ja muutamme toimintatapoja tilanteen vaatiessa.
- Tunnistamme ja ennakoimme riskejä.

Kuva 4. Yritysyhteistyön iso kuva (Eksote 2020).

3.2 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut

Julkiset työvoimapalvelut eli TE-palvelut, tarjoavat apua yrittäjyyden aloittamisessa ja kehittämisesä, henkilöstön rekrytoinnissa ja tukiasioissa, osaamisen kehittämisesä ja muutostilanteissa. TE-toimisto ohjeistaa yrittäjyyttä suunnittelevaa olemaan heihin yhteydessä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta voidaan selvittää mahdollisuus starttirahaan tai työttömyysetuuteen, mikäli niiden edellytykset täyttyvät. TE-palvelujen sivuilla kerrotaan myös, että yritystoiminnan voi käynnistää joustavasti myös TE-toimiston yrittäjäkoulutuksen lomassa. TE-palvelujen työttömyysturvaneuvonta neuvoo yrittäjiä myös työttömyysturvasioissa.

TE-toimiston kautta yrittäjä voi saada päätoimisen yritystoiminnan käynnistämiseen starttirahaa. Starttiraha myönnetään toimeentulon turvaamiseksi ja enintään 18 kuukaudeksi. Starttiraha on peruspäivärahan suuruinen ja se maksetaan enintään viideltä päivältä viikossa. Rahan myöntämisen edellytyksenä on, että henkilöasiakkaalla on riittävät valmiudet aiottuun yritystoimintaan ja yritystoiminnan arvioidaan olevan jatkossa kannattavaa ylläpitää. Mikäli yritystoiminta näyttää tarjoavan alusta alkaen henkilölle kohtuullisen toimentulon, ei starttirahaa myönnetä. Henkilö ei myöskään voi saada samalta ajalta mitään muuta palkkaa tai muuta taloudellista etuutta, jonka katsotaan korvaavan toimentulon. Rahan saamisesta pitää myös olla päätetty jo ennen toiminnan aloittamista. Rahan myöntäminen ei saa myöskään vääristää vähäistä enempää samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien yritysten välistä kilpailua. Lisäksi rahan saamiseen voi vaikuttaa sitä hakevan henkilön mahdolliset laiminlyönnit vero- tai muissa lakisääteismaksuissa, myöskin olennaiset maksuhäiriöt luetaan tähän mukaan. (Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta 916/2012, 8 luku)

Julkisia yrityspalveluja tuottavat myös yritykset, seudulliset ja valtakunnalliset yrityspalveluorganisaatiot, oppilaitokset, kunnat ja kolmas sektori. Lisäksi apua saa julkisen hallinnon sähköisistä yhteispalvelupisteistä, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksesta, sekä henkilöstöpalveluyrityksiltä ja muilta yksityisiltä palveluntuottajilta. (TEM b.)

3.3 Sähköiset palvelut

Oma Yritys-Suomi-palvelu on työ- ja elinkeinoministeriön omistama, keskeisin julkisten yrityspalvelujen palvelufoorumi ja osa julkisten yrityspalvelujen kokonaisuutta. Maanlaajuisesti Yritys-Suomi -verkostoon kuuluu työ- ja elinkeinoministeriö, Finnvera, Finpro, Patentti- ja rekisterihallitus, Suomen Teollisuussijoitus, Tekes, ELY-keskukset ja TE-toimisto, seudulliset yrityspalvelut sekä Verohallinto. (Pekkala ym. 2016, 33.)

Sähköisiin yrittäjän palveluihin kuuluvat yrityssuomi.fi-verkkopalvelu sekä ELY-keskuksen yritysneuvojen pyörittämä Yritys-Suomi-puhelinpalvelu. Palvelujen kautta yrittäjä saa ajantasaisista tietoa yrittäjyydestä ja sieltä löytyy myös toiminnan kannalta keskeiset tärkeät lomakkeet. Palvelu tarjoaa myös yrityksille sähköisen työpöydän, jonne kirjaututtuaan yrittäjä saa kohdennettua tietoa ja työkaluja käyttöönsä. Työpöydän kautta yritys voi myös jakaa tietoja Yritys-Suomi verkoston muille palveluntuottajille, joka helpottaa eri toimijoiden välistä kanssakäymistä. Läsnä tapahtuvan neuvonnan osan hoitavat paikalliset kehitysyhtiöt. (Pekkala ym. 2016, 33.)

ELY-keskuksen asiantuntijan tavoittaa helpoiten puhelimitse Yritys-Suomi-puhelinpalvelun kautta ja heiltä saa apua rahoitus- ja kehittämispalvelujen ja muiden julkisten yrityspalvelujen kanssa. Puhelinpalvelu on maksutonta. ELY-keskusten kautta yrittäjät saavat myös kehittämis- ja rahoituspalveluita. Kehittämispalvelut tarkoittavat analyysi-, konsultointi- ja koulutuspalveluita. Palvelut ovat maksullisia, mutta kohtuuhintaisia, 200–300 euroa. Palvelut ovat tarkoitettu pk-yrittäjille eli pienille ja keskisuurille yrityksille. (Pekkala ym. 2016, 31.)

ELY-keskukset myöntävät myös erilaisia yritystukia. Merkittävimmät niistä ovat yrityksen kehittämisavustus, maaseudun yritysrahoitus, energiatuki ja erilaiset maatalouden ja kalataloudentuet (Pekkala ym. 2016, 31). Voi kuitenkin olla, ettei ELY-keskuksen yritystuet ole joko tarpeellisia sosiaalialan yrittäjälle tai sitten kriteerit eivät niissä kohtaa. Yrittäjän toki kannattaa kysyä näistä tukimuodoista tarkemmin joko ELY-keskukselta tai kehitysyhtiöiden yritysneuvojilta.

4 Opinnäytetyön lähtökohdat

4.1 Tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössä tehdyn selvityksen on tarkoitus hyödyttää alueen eri yritysneuvonnan tahoja, sekä sosiaalialan yrittäjiä heidän asiakkanaan. Teoriaosuudessa on kerrottu enemmän yritysneuvonnan rooleista, mutta tuon ne vielä tähän lyhyesti. Lappeenrannassa toimii kaupungin elinkeino- ja yrityspalveluyksikkö Wirma ja Imatralla, Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy, Kehy. Lisäksi yrittäjä voi saada tukea ja neuvontaa mm. ELY-keskukselta ja TE-toimistosta. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden Eksotella, on myös oma roolinsa yritysyhteistyössä. Varsinainen yritysneuvonta ei kuulu Eksoten rooliin, mutta se ohjaa ja valvoo yksityisiä palveluntuottajia.

Yritysneuvonnan rooleja ja tehtäviä on jo selkiytetty, mutta silti on hyvä kuulla asiakkaita, eli yrittäjiä ja selvittää heidän mielipiteitään. Tästä syystä tutkimuksen kohteeksi valikoitui luvan- ja ilmoituksenvaraisten sosiaalialan yrittäjien näkemykset ja kokemukset yrityksen perustamisesta ja siihen saatavasta tuesta. Tarkoitus ei kuitenkaan ole nostaa esille vain nykyisiin palveluihin kohdistuvia ajatuksia, vaan kiinnostuksen kohteena on miten ylipäättään yrittäjät ovat kokeneet yrittäjyyden alun ja mitä onnistumisia ja haasteita he ovat kohdanneet. Yritysneuvonnan toimijat voivat käyttää opinnäytetyön tuloksena syntyvää selvitystä pohjana tulevalle kehitystyölleen asioiden selkeyttämiseksi ja yritysneuvonnan täydentämiseksi niin, että se palvelee parhaiten koko sote-alan yrittäjiä.

Opinnäytetyössä on tuotu esille eri tekijöitä, jotka vaikuttavat sosiaalialan yrityksen toimintaan. Sosiaali- ja terveysala on laaja käsite, ja tässä opinnäytetyössä tutkimus on rajattu koskemaan yksityisiä sosiaalialanyrityksiä, keitä velvoittaa toiminnassaan laki yksityisistä sosiaalipalveluista. Tutkimuskysymyksiksi muodostui

1. Mitä sosiaalialan yrityksen perustaminen käytännössä tarkoittaa ja mitä se on työnä ja kokemuksena?
2. Minkälaista tukea yrittäjät ovat saaneet tai olivat halunneet saada yrityksen perustamisvaiheessa?

Opinnäytetyö on toteutettu kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Aineistonkeruun menetelmänä on käytetty Webropol-kyselyä, johon yrittäjät pääsivät vastaamaan sähköpostin kautta. Varsinaiset tutkimuksen kannalta oleelliset kysymykset esitettiin avoimina kysymyksinä, jotta yrittäjät saivat itse omin sanoin kertoa omista kokemuksistaan.

4.2 Tutkimusmenetelmänä laadullinen tutkimus

Laadullisen tutkimuksen periaatteet sopivat hyvin tutkittavalle ilmiölle, yrittäjien näkemyksien ja kokemusten selvittämiseen. Laadullisessa tutkimuksessa tarkasteltavaa ilmiötä pyritään ymmärtämään tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden näkökulmasta. Tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita henkilöiden kokemuksista, ajatuksista, tunteista ja niistä merkityksistä, joita henkilöt asialle antavat. Tutkimuksessa ei pyritä löytämään tietoa missä määrin tai kuinka usein ilmiö esiintyy, vaan tuodaan esille erilaisia näkökulmia, joista aihetta voi tarkastella. (Puusa ja Juuti 2020, 98.)

Laadullinen tutkimus soveltuu parhaiten mm. tilanteisiin, joissa halutaan saada ilmiöstä syvällinen näkemys ja siitä halutaan hyvä kuvaus. Tutkimuksella pyritään siis kuvaamaan jokin ilmiö tai ongelma, ymmärtämään ja tulkitsemaan sitä. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija ei varsinaisesti ryhdy käytännön toimiin mahdollisesti havaittujen ongelmien poistamiseksi. (Kananen 2017, 33, 35.)

Puusa ja Juuti (2020, 99), käsittelevät kirjassaan yleisimpiä laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmiä. Eniten käytettyjä tapoja ovat erilaiset haastattelutyypit. Haastattelu voidaan toteuttaa monella tapaa ja tärkeintä on pyrkiä saamaan mahdollisimman paljon tietoa tutkittavasta.

5 Opinnäytetyön toteutus

5.1 Aineiston kerääminen ja analysointi

Tässä opinnäytetyössä sähköpostitse tehdyn lomakekyselyn etuna oli mahdollisuus tavoittaa useampia yrittäjiä. Kyselytapa helpotti myös aineiston analyysiä, sillä varsinaista litterointia ei nyt tarvinnut tehdä, aineiston ollessa valmiina tekstimuodossa. Kyselyn alkuun oli sijoitettu muutama perustietoja keräävä strukturoitu kysymys. Varsinaiset tutkimuskysymykset olivat avoimia kysymyksiä, joita olisi voinut käyttää myös haastattelussa.

Yrittäjien sähköiset yhteystiedot saatiin julkisesta Taloustutka-palvelusta, Kehyn yritysasiantuntijan avustuksella. Kysely kohdistettiin vuoden 2017 aikana tai sen jälkeen yrityksensä perustaneille yksityisille sosiaalialan palveluntuottajille. Rajauksen tarkoitus oli, että yrityksen perustaminen oli vastaajilla vielä suhteellisen tuoreessa muistissa.

Kysely lähetettiin yrittäjille sähköpostitse tammikuun lopussa ja heillä oli aikaa vastata kyselyyn n. kaksi viikkoa, palautuspäivä oli 15.2.2021. Kysely lähetettiin 21 yrittäjälle. Ensimmäisen puolentoistaviikon aikana kyselyyn vastasi vain neljä yrittäjää. Muistutusviestin jälkeen saatiin lisäksi kolme vastausta. Tämän jälkeen kyselyaikaa jatkettiin vielä viikolla, joka toi kaksi lisävastausta. Kyselyyn vastasi lopulta siis yhteensä 9 vastaajaa, joka oli 43 prosenttia kaikista kyselyn vastaanottaneista. Vaikka vastaajia olisi voinut olla enemmänkin, voidaan vastausmäärää pitää ihan kelvollisena, koska kyseessä oli laadullinen tutkimus ja yrittäjät olivat vastanneet hyvin kysymyksiin. Vastaukset saatiin anonyyminä.

Opinnäytetyön kyselyn vastauksien analysointi on toteutettu sisältöanalyysin menetelmin. Tuomi ja Sarajärvi (2017, 78–79) kertovat sisältöanalyysin olevan laadullisen aineiston perusanalyysimenetelmä. Sisältöanalyysia voidaan käyttää erityyppisten tutkimusten analysointiin väljänä teoreettisena kehyksenä. He kertovat, että laadullisissa tutkimuksissa löytyy monenlaisia kuvauksia niiden kulusta ja analyysitavoista. Perusrungossa päätetään ensin mikä aineistossa kiinnostaa ja käydään läpi aineisto, ja merkitään sen kiinnostavat asiat. Tämän jälkeen merkityt asiat kerätään yhteen ja luokitellaan, teemoitellaan tai tyypitellään aineisto. Lopuksi kirjoitetaan yhteenveto.

Valittaessa omaan tutkimukseen sopivaa aineiston käsittelytapaa ja analyysimenetelmää on hyvä päättää, etsiikö aineistosta erilaisuuksia vai yhteneväisyyksiä. Luokittelua käytetään analyysikeinona usein myös määrällisessä tutkimuksessa, sillä siinä voidaan määrittellä luokkia ja laskea montako kertaa jokin asian esiintyy aineistossa. Teemoittelussa taas tärkeintä on mitä teemoista on tullut esille, eikä lukumäärillä ole väliä. Teemoittelussa aineisto pilkotaan ja ryhmitellään erilaisten aihepiirien mukaan. Ideana on etsiä näkemyksiä, jotka kuvaavat tiettyä teemaa. Tyypittelyssä taas aineisto ryhmitellään tietyiksi tyypeiksi.

Voidaan etsiä esim. jonkin teeman sisältä näkemyksille yhteisiä piirteitä ja muodostetaan niistä yleistyksiä. (Tuomi ja Sarajärvi 2017, 79.)

Opinnäytetyössäni on piirteitä sekä teema- että tyyppiajaottelusta. Tuomi ja Sarajärvi (2017, 90–92) tuovat esille, että sisältöanalyysissä tarkoituksena on luoda sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Aineisto järjestetään tiiviiseen ja selkeään muotoon, kadottamatta sen sisältämää informaatiota. Ensimmäisessä aineistolähtöisessä sisältöanalyysin vaiheessa alkuperäisdataa pelkistetään ja karsitaan siitä ylimääräistä pois. Pelkistämisen jälkeen aineisto ryhmitellään ja sieltä etsitään samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Samaa ilmiötä kuvaavat käsitteet yhdistetään alaluokiksi ja niille etsitään niitä kuvaava käsite. Alaluokkia yhdistelemällä luodaan yläluokkia ja niistä taas pääluokkia, jotka nimetään aineistosta nousevan ilmiötä kuvaavan aiheen mukaan.

Aineisto on analysoitu tuomalla taulukkoon allekkain vastaukset sellaisina kuin yrittäjät asiat kirjasiivat. Niitä on ryhmitelty taulukkoon niin, että niistä olisi helpompi muodostaa kokonaiskäsitystä. Tämän jälkeen vastauksia on pelkistetty ja muodostettu niistä alaluokkia. Tämän pidemmälle ei tässä kohtaa analysointia viety, vaan yläluokiksi nimettiin suoraan esitetyt kysymykset. Liitteessä kolme on analysointivaiheessa kootut taulukot aineistosta. Taulukoista löytyy myös kaikki suorat vastaukset.

5.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Hyvä tieteellinen käytäntö edellyttää, että tutkimuksessa käytetyt aineistonkeruu-, analyysi- ja arviointimenetelmät ovat tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä. Tutkimuksessa noudatetaan rehellisyyttä ja koska teoriassa käytetään tieteenalan teoriapohjaa ja muiden tekemiä julkaisuja, tehdään asianmukaiset viittaukset alkuperäiseen lähteeseen. (Kananen, 189–191.)

Tutkijan tulee kunnioittaa ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta, eikä tutkimuksesta saa aiheutua tutkimuksen kohteelle haittaa. Tutkimukseen osallistuminen pitää olla vapaaehtoista, eikä osallistumatta jättämisestä saa syntyä syyllisyyden tunteita. Tutkittavalla on myös oikeus keskeyttää osallistuminen niin halutessaan ja saada tietoa tutkimuksen sisällöstä, henkilötietojen käsittelystä ja käytännön toteutuksesta sekä aineiston käsittelystä ja säilytyksestä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 7–8.)

Tässä opinnäytetyössä on seurattu tutkimuseettisen neuvottelukunnan eettisiä ohjetta ja se on toteutettu hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen. Yrittäjien tiedot olivat saatavilla julkisen rekisterin kautta, joten tutkimukseen ei tarvittu yrittäjiltä erillistä tutkimuslupaa. Tutkimuksen lähtökohdista ja tarkoituksesta on kerrottu lomakekyselyn saatekirjeessä (LIITE 1). Tutkimuksessa ei käsitelty henkilö- eikä yritystietoja, ja saatekirjeessä mainittiin

tutkimuksen vastauksien saapuvan anonymisti ja että vastaaminen oli vapaaehtoista. Tutkittaville annettiin myös mahdollisuus tehdä aiheesta lisäkysymyksiä.

Opinnäytetyön luotettavuuskysymys pitää huomioida jo opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa. Tieteellisissä töissä luotettavuutta voidaan tarkastella mm. luotettavuuskäsitteiden, reliabiliteetin ja validiteetin avulla. Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimustulosten pysyvyyttä ja jos tutkimus uusittaisiin, pitäisi saada samat tutkimustulokset. Validiteetti tarkoittaa, että on tutkittu oikeita asioita. Laadullisen tutkimuksen tunnuspiirteenä, yksilölliset vastaukset, eivät kuitenkaan sovellu oikein hyvin luotettavuuskäsitteiden avulla toteutettavaan luotettavuuden analysointiin, sillä niistä ei voida laskea tuloksia samalla tavalla kuin määrällisissä tutkimuksissa. (Kananen 2017, 174–175.) Luotettavuudessa on kuitenkin tärkeää, että tutkimusongelmaa lähestytään oikeanlaisella tutkimusasetelmalla ja tutkimusongelma sekä menetelmät on määritetty oikein. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteitä noudattaen, jää tässäkin opinnäytetyössä luotettavuustarkastelu oman arvioinnin ja näytön varaan.

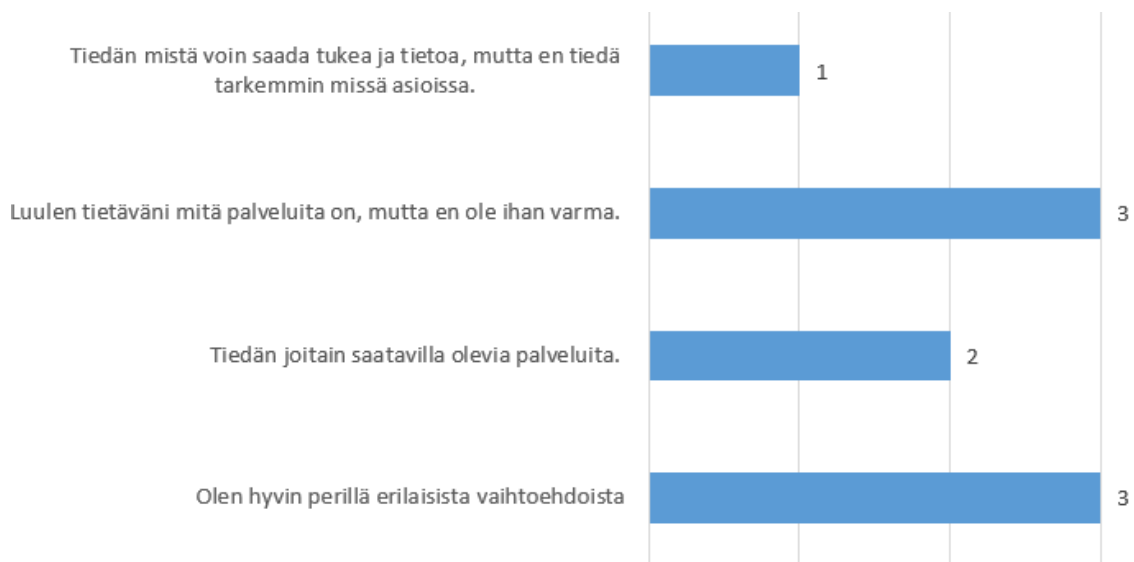
Opinnäytetyön tulosten analysoinnissa on käytetty jonkin verran suoria vastauksia, koska sen on katsottu lisäävän tutkimuksen luotettavuutta. Vastaukset olivat myös niin yksilöllisiä, että jokainen suora kommentti on sellaisenaan arvokas tieto vastaanottajalle. Yrittäjien suorat vastaukset ovat myös nähtävillä liitteessä 3.

6 Opinnäytetyön tulokset

6.1 Kyselyyn vastanneiden yrittäjien taustatiedot

Opinnäytetyön kyselyyn vastanneista yrittäjistä yksi kertoi aloittaneensa yritystoiminnan 2017, kolme vastaajaa 2018, kaksi vastaajaa 2019 ja myös kaksi vastaajaa 2020. Suurin osa vastaajista oli uusia yrittäjiä, ja vain yksi heistä oli toiminut yrittäjänä jo ennen nykyistä yritystä. Suurin osa vastaajista oli käyttänyt yritysneuvonnan palveluita.

Yrittäjiltä kysyttiin myös, tietävätkö he minkälaisia palveluita yritysneuvonnasta saa ja missä asioissa neuvontaan voi olla yhteydessä. Vastaajista kolme ilmoitti olevansa hyvin perillä erilaisista vaihtoehdoista. Loput vastaajat tuntuivat myös olevan aika hyvin tietoisia mistä ja millaisia palveluita on, mutta pientä epävarmuutta liittyi kuitenkin palveluvalikoimaan ja niiden sisältöön. Kysymyksessä oli myös vaihtoehtoja, jotka olisivat kertoneet, mikäli yrittäjät eivät olisi osanneet sanoa minkälaisia palveluita on saatavilla, mistä saisi neuvoa tai kenen puoleen kääntyä avun tarpeessa. Nämä eivät saaneet yhtään vastausta. Yrityspalveluja siis tunnutaan käytettävän jonkin verran ja niiden palvelut ovat myös melko tuttuja yrittäjille. Mikäli mahdollista, niiden palveluita voisi olla kuitenkin hyvä tehdä näkyvämmäksi. Tarkemmat vastausmäärät näkyvät kuvassa 5.

Kuva 5. Vastaajien kokemus siitä, miten hyvin yritysneuvonnan palvelut ovat tiedossa

6.2 Yritystoiminnan aloittamisen kokemukset

Yrittäjiä pyydettiin kuvailemaan omaa yritystoiminnan aloittamista ja kertomaan minkälaisia kokemuksia heillä on ollut. Tavoitteena oli selvittää mikä on sujunut hyvin, ja missä on ollut haasteita heidän mielestään. Vastaukset on koottu erillisiin taulukoihin, jotka löytyvät liitteestä 3. Vastauksia tuli melkein pä yhä monta erilaista kuin oli vastaajakin. Tämä on laadullisessa tutkimuksessa ymmärrettävää, koska jokaisen kokemus asioista on omanlaisensa.

Vastauksissa nousi esille monta hyvin sujunutta asiaa. Useampi yrittäjä toi esille saamansa hyvän ohjeistuksen ja kaikkiaan kuuden vastauksen perusteella voisi päätellä, että yrittäjyyden alussa saatu yritysneuvonta ja ohjeistus on ollut hyvää ja koettu jopa erityisen hyväksi. Neuvontaa tuntuu olevan myös hyvin saatavilla. Yksi yrittäjä toi esille, että ohjeistuksia on saatavilla myös kirjoitettuna ymmärrettävään muotoon. Yrityksen perustamisvaiheiden ei koeta olevan mitään ns. ydinfysiikkaa. Yhdessä vastauksessa kehuja sai myös Startti yrittäjyyteen -infotilaisuus ja sieltä saatu suora aikavaraus Kehyn asiantuntijalle. Vastauksien perusteella voisi päätellä, että yrittäjyyden alku tai ainakin siihen saatavilla oleva yritysneuvonta voidaan kokea myös hyvinkin selkeäksi ja kaikki sujua myös hyvin.

Saamani opastus on ollut erinomaista.

Koen että yrityksen perustamiseen liittyvät tiedot ja tarpeelliset asiat on nykyisin helposti saatavilla ja ne on kirjoitettu hyvin ymmärrettävään muotoon, yksinkertaisesti.

Yrittäjät olivat tuoneet esille myös muita yrittäjyystaipaleella tärkeiksi koettuja positiivisia asioita. Muutamissa vastauksissa oli mm. taustoitettu omaa yrittäjyyttä sen tuomalla joustavuudella ajankäyttöön. Tuli myös esille, että yrittäjälle oman perheen tuki ja kannustus on tärkeää ja mikäli perheessä on yritystaustaa jo ennestään, antaa se yrittäjyydestä realistisen kuvan. Oman yritystoiminnan suunnittelu voidaan myös kokea mielenkiintoisena ja hauskana.

Yrityksen liiketoimintasuunnitelman, omien arvojen, palvelujen suunnittelu oli mielenkiintoista ja hauskaa.

Suurimpana haasteena tuntuu vastauksien perusteella olevan ongelmat erilaisten lupa-asioiden kanssa. Lupien saamisen on koettu kestävän odotettua kauemmin, ja siitä on seurannut ongelmia myös yritystoiminnan aloittamisen ajoitukseen. Lupien kanssa oli myös koettu hankaluuksia johtuen virheellisestä neuvonnasta ja hakemuksien on mm. kuvattu palautuvan bumerangina takaisin puuttuvien liitteiden vuoksi. Haasteena on nähty myös

yrittäjämuodon valintaan liittyvä pohdinta ja verotusasiat, kirjanpidolliset asiat ja hyvän kirjanpitoluokituksen löytäminen.

Muutamassa vastauksesta tuli myös esille, että markkinointi ja muu tiedottaminen koettiin yritysapua tarjoavien tahojen puolelta olemattomaksi ja vaikka apua on saatavilla, niin sitä pitää osata etsiä itse. Haasteina markkinoinnissa, on ollut myös oman palvelun markkinointi ja asiakaskunnan saaminen, sekä omien palvelujen hinnoittelu.

Eräissä vastauksissa mainittiin myös, että Eksoten ja Wirman neuvontaroolit on koettu epäselviksi. Muiksi yrittäjyyden haasteiksi nimettiin alun epäselvyys kaiken kaikkiaan ja ettei ehkä kuitenkaan alussa ymmärretty, mitä kaikkea yrityksen perustaminen vaatii. Myös oma ajankäyttö oli ollut alkuun ongelmallista.

Apua saa ja on tarjolla, mutta sitä pitää osata yrittäjän itse hakea.

Erinäisten papereiden ja (liitteiden) täyttäminen, niin että ne eivät tulisi bumerangina takaisin on vienyt aikaa.

Aluksi kaikki oli vähän epäselvää. Olin seurannut sivusta yrittäjänä toimivan tuttavani aherrusta, mutta en ehkä kuitenkaan ymmärtänyt ensin mitä kaikkea yrityksen perustaminen vaatii.

6.3 Yrittäjien saama tuki

On tärkeää ymmärtää minkälaisista kanavista yrittäjät hakevat apua ja keneltä tukea on saatu. Erilaisia vastauksia tuli paljon ja ne on alempana jaettu kuuteen pääryhmään. Tarkemmat vastaukset löytyvät liitteestä 3.

1. Erilaiset yritysneuvojat: yksityiset, kaupunkien kehitysneuvojat, Business mill, TE-toimisto ja kunnan eri tahot
2. Muut viralliset tahot: Kirjanpitäjä, verohallinto, pankki, Valvira, AVI
3. Kollegat ja muut yrittäjät
4. Läheiset: Mies, entinen työkaveri, ystävä
5. Internet: Yrityssuomi-verkkopalvelu
6. Itsenäinen opiskelu

Osa tukipalveluista on samoja, joita on tuotu esille opinnäytetyön teoriaosuudessa, mutta joukossa on myös muita tahoja. Useammasta vastauksesta kävi myös ilmi yrittäjän perheeltä, ystävilta ja yrittäjäkollegoilta saatu tuki. Vastaukset kuvaavat hyvin laajaa

yritysneuvonta ja viranomaiskenttää, jossa yritykset toimivat. Vastaukset antavat viitteitä myös niistä monista asioista, joita yrittäjä joutuu selvittämään varsinkin yrityksen perustamisvaiheessa. Tukea oli saatu seuraavilta tahoilta:

6.4 Tuki – ja kehittämistoiveet

Yrittäjät löysivät myös useampi tukitarpeita, joihin apua olisi voinut olla enemmän. Vaikkakin tukea on saatu, niin silti vastauksien perusteella yritysneuvonnan voisi toivoa olevan selkokielisempää. Yksittäisinä toimina apua olisi kaivattu enemmän palvelusetelien, verotuksen ja lupa-asioiden kanssa. Eräässä vastauksessa tuotiin esille tarve selkeälle oppaalle, jossa kerrottaisiin, mitä asioita pitää huomioida sosiaalialan yritystä perustettaessa. Yksi vastaaja olisi myös toivonut enemmän suunnittelu- ja palvelumuotoiluapua ja toi esille, että voisi olettaa yritysneuvonnassa olevan myös tietoa nykyisistä tarjolla olevista palveluista ja mitä mahdollisesti kaivattaisiin. Mainittuna oli myös vaikeus hinnoitella omaa palvelua ja markkinoida sitä, joten varmaan myös niihin toivottaisiin enemmän apua. Suoraa palautetta tuli myös lupa-asioiden hitaudesta ja sen byrokratiasta, joka voisi olla joustavampaa.

Tiivis ja koottu opas siitä, mitkä asiat on huomioitava ja tehtävä, sosiaalialan yritystä perustettaessa.

Vastauksien perusteella useampi yrittäjä kokee työn yksinäiseksi. Esille tuli, että neuvoja on hankala saada, kun ei voi jakaa asioita kenenkään kanssa. Yrittäjyyttä myös vertailtiin työntekijän rooliin, jossa voi kysyä apua muilta. Positiivisena asiana esille tuli hyväksi koettu Socomin järjestämä työnohjaus viidesti vuodessa. Lisäehdotuksena yrittäjää tukemaan, esitettiin mahdollisuus omaan yrittäjämentoriin, jolta voisi saada tukea ja neuvoja.

Erona työntekijänä olemiseen on myös, että ei ole kenen kanssa jakaa omia ajatuksia ja mistä aina kysyä neuvoa, jos tulee jokin pulma.

6.5 Terveiset yrittäjiltä

Terveisissä nousi esille hieman samoja asioita kuin jo aiemmin. Yritysneuvonnan toiminnan toivotaan olevan selkeää, näkyvää ja helposti saavutettavaa. Yrityksen toimintaa suunniteltaessa olisi myös hyvä, jos olisi enemmän tietoa missä järjestyksessä asioita pitää lähteä hoitamaan. Esille tulivat myös yritysneuvojen (Eksoten ja Wirman) epäselvät roolit ja palvelusetelikäytäntö. Sosiaalialan yrittäjille toivottiin myös omaa starttikurssia, mikäli sellaista ei vielä ole tarjolla. Vastauksista voisikin ehkä päätellä, että yrittäjät kokevat yritysneuvonnan kentän olevan vähän rikkonainen ja heillä on epäselvyyksiä, mistä apua saa mihinkin ongelmaan.

Yrittäjät toivoisivat helpotusta myös lupakäytäntöihin. Lupahakemukseen toivottiin voitavan tehdä myöhemmin muutoksia, esim. täydennyksinä kohderyhmään.

Pyrkikää tekemään toiminnasta avointa, selkeää, sujuvaa ja ennen kaikkea helposti saavutettavaa.

Olisin kaivannut pelkästään sosiaalialan yrittäjälle suunnattua jotain startti-kurssia, jossa käydään läpi ainakin pintapuolisesti kaikki huomioitavat asiat ja sitten siitä jatkoon henkilökohtaista neuvontaa.

Vedoten myös yksinäiseen pakertamiseen esitettiin, että yrittäjiin voi olla enemmän henkilökohtaisesti suoraan yhteydessä. Lisäksi toivottiin yhteisiä neuvottelupäiviä ja mahdollisuuksia vaihtaa muiden yrittäjien kanssa kuulumisia. Myös kiitoksia tuli.

Kuulemani mukaan monet sosiaalialan yrittäjät pakertavat työtä yksinään yrittäen selviytyä. Ehkä palvelut ja tarve kohtaisivat vielä paremmin, jos yrittäjiin ollaan henkilökohtaisesti yhteydessä. Toki vastuu on yrittäjällä itsellään.

Yhteisiä neuvottelupäiviä voisi järjestää, missä sosiaalialan yrittäjät pääsisivät vaihtamaan mielipiteitä ja kuulumisia. Päivät voisivat olla maakunnallisia.

Kiitos kaikesta avusta, jonka olen saanut! Uskon, että parhaanne olette tehneet.

7 Yhteenveto ja pohdinta

Tämän opinnäytetyön lähtökohtana oli selvittää mitä sosiaalialan yrityksen perustaminen käytännössä tarkoittaa ja minkälainen se on kokemuksena yrittäjille. Lisäksi tavoite oli selvittää, mitä tukea yrittäjät ovat saaneet tai olisivat halunneet saada yrityksen perustamisvaiheessa.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus ja siinä on kerätty tietoa yrittäjien kokemuksista ja ajatuksia sosiaalialan yrittäjyydestä ja yrityksen perustamisesta. Opinnäytetyö tuo esille keskeiset yrittäjien toimintaympäristöön vaikuttavat asiat. Tutkimus on toteutettu lomakekyselynä sähköpostitse. Käytetty tutkimusmenetelmä sopi hyvin tutkittavan ilmiön ymmärtämiseen ja opinnäytetyön aiheeseen sekä tavoitteisiin. Opinnäytetyön teoriaosuudessa tuodaan esille sosiaalialan yrittäjyyden toimintaympäristön asettamia vaatimuksia yrittäjyydelle ja kokemuksia yrittäjyydestä.

Tutkimuksen tulokset myötäilevät omaa ennakkokuvaani ja teoreettista pohjaa sosiaalialan yrittäjyydestä. Ne kuvaavat hyvin sitä, miten moninaisessa ympäristössä sosiaalialan yrittäjät toimivat ja myös, miten yksilöllisesti asiat koetaan. Yrittäjän kokemuksiin vaikuttavat varmasti monet asiat, kuten yrittäjän henkilökohtaiset ominaisuudet, mahdollinen aiempi yrittäjyydestä ja yrityksen kohderyhmä. Tutkimuksen tulokset ovat myös melko monivaihteiset johtuen useista erilaisista vastauksista ja jokaisen vastaajan ainutlaatuisuudesta.

Sosiaalialan yrittäjäksi lähdetään usein halusta tuottaa omannäköisiä ja laadukkaita palveluita (Simunaniemi ym. 2018, 62). Yrittäjyyden motiivina voi olla myös parempi palkkataso tai sitten se voi olla vaihtoehto palkkatyölle, sen tuoman joustavuuden vuoksi, kuten eräs yrittäjä kertoi vastauksessaan. Oman yritystoiminnan suunnittelu voidaan myös kokea mielenkiintoiseksi ja hauskaksi, mutta toisaalta siihen voi liittyä asioita, jotka moni yrittäjä mielellään sivuttaisi kokonaan. Aina ei välttämättä näe itse kaikkea mitä yrittäjyyteen liittyy, mutta silti omalla päämäärätietoisuudella ja aktiivisella asioiden selvittelyllä pääsee eteenpäin.

Sosiaalialan lainsäädäntö, ja yksityisten sekä kunnallisten asiakkaiden palveluntarpeet tuovat sosiaalialan yrittäjyyteen erityispiirteitä (TEM a). Yrittäjyydelle on asetettu paljon vaatimuksia ja siihen näyttäisi liittyvän jonkin verran sekä lainsäädäntöön, että yrittäjän henkilökohtaisiin ominaisuuksiin perustuvia osaamistarpeita. Lainsäädännölliset haasteet tulevat myös esille yrittäjien kokemuksissa. Yrittäjät nimesivätkin tutkimuksessa yhdeksi suurimmaksi haasteeksi ongelmat erilaisten lupien kanssa. Lupakäytännöt voivat tuntua yrittäjistä sekavilta ja aikaa vieviltä.

Yrittäjä tarvitsee vahvan ammattitaidon lisäksi myös liiketaloudellista osaamista. Sosiaalialan koulutus pitää yleensä aika vähän sisällään yrittäjäyyskoulutusta ja asioiden opettelu saattaaakin jäädä pitkälti yrittäjän itsensä varaan. Iso osa sosiaalialan yrityksistä on muutamia henkilöitä työllistäviä pienyrityksiä ja osasyynä voikin olla juuri liiketaloudelliset syyt. Tietoa yrityksen perustamisesta koetaan olevan kuitenkin aika hyvin saatavilla ja on varmasti myös hyvä osallistua Kehitysyhtiön järjestämään Startti-yrittäjäyteen-tilaisuuteen ja TE-toimiston yrittäjäyyskoulutukseen. Eräs yrittäjä mainitsi kuitenkin toiveen, että järjestettäisiin pelkästään sosiaalialan yrittäjille suunnattu starttikurssi. Ehkäpä tämä voisi olla jatkona yhteiselle kurssille, jos sellaista ei vielä ole tehty.

Zheng (2019, 45) tuo esille, että yrittäjäyys voi tuoda mukanaan myös epävarmuutta omasta ammatti-identiteetistään. Yrittäjää voi koetella sekä epävarmuus omasta osaamisesta, että lisääntynyt vastuu ja yksinäisyyden kokemus. Myös tutkimustuloksissa tuli esille, että työssä koetaan jonkinasteista yksinäisyyttä ja vertaistuelle olisi tilausta. Yhdellä vastanneella oli myös hyviä kokemuksia Socomin tarjoamasta työnohjauksesta. Lisäehtoituksina esitettiin myös yhteiset neuvottelupäivät kuulumisten vaihtoa varten ja oman alan mentoritoiminta, jotta olisi joku keneltä voisi kysyä asioista.

Yrittäjällä on käytössään laaja neuvontapalvelujen verkosto. Yrittäjä saa eri yritysasiiantuntijoilta maksutonta neuvontaa yrityksen perustamiseen. Henkilökohtaisen avun lisäksi yrittäjän käytössä on Oma Yritys-Suomi -palvelu yrityksen asioiden hoitamiseen. Palvelussa yrittäjällä on käytössä omalle toiminnalleen keskeiset palvelut, jotka tukevat mm. liiketoiminnan suunnittelussa ja lupa-asioiden hoidossa (Oma Yritys-Suomi -palvelu). Yrittäjä voi hyödyntää myös Uusyrityskeskuksen yrityksen perustamisopasta ja muuta kirjallista materiaalia. Internetin kautta löytää myös informatiiviset sivut, niin AVI:ltä, Valviralta kuin Ekso-teltakin.

Neuvontatahojen moninaisuus näkyy myös kyselyyn vastanneiden yrittäjien vastauksista. Yrittäjät olivat saaneet tukea yritystoimintaan monilta eri tahoilta, sekä yritysneuvojilta, että läheisiltä. Yrittäjät olivat osittain tyytyväisiä samaansa opastukseen, mutta osa kertoi kuitenkin niihin liittyvistä ongelmista ja kehittämistarpeista. Muutamassa vastauksessa tuli esille mm. yritysneuvonnan roolien epäselvyys. Muina yksittäisinä asioina vastauksista nousi esille lisäävun toive palvelusetelien, verotuksen ja lupa-asioiden kanssa. Myös apu yritystoiminnan suunnittelussa ja markkinoinnissa olisi toivottua. Yrityksen perustamiseen ohjeistusta koetaan kuitenkin olevan hyvin saatavilla, ainakin jos on itse valmis ottamaan asioita selvää, mutta siihen toivotaan silti vielä selkeyttä ja näkyvyyttä.

Palvelusektorin riippuvuus julkisesta sektorista tuo sekä varmuutta, että epävarmuutta sosiaalialan yrittäjäyteen. Uskoisin, että yrittäjiä saattaa tässä kohdin askarruttaa myös

tulevaisuuden mahdolliset muutokset, mikäli sote-uudistus toteutuu. Tuki on varmasti siis jatkossakin tärkeää, vaikka yritystoiminta olisikin jo vakiintunut.

Sosiaalialan yrittäjä kohtaa varmasti yleisesti ottaen monia samoja haasteita, kuin kuka tahansa yrittäjä. Jokaisella alalla on omat lainsäädännölliset piirteensä ja omat asiakashankintaan liittyvät keinot. Yrittäjän oma lähipiiri on tärkeä ja sen tuki yrittäjälle on korvaamaton, muuten niin itsenäisessä työkuvassa. Yritysneuvonnalla on kuitenkin tärkeä rooli ja on eduksi, että palvelupolku on mahdollisimman selkeä. Yrittäjiltä saaduista vastauksista ilmenee, että vaikkakin apua on saatavilla, voisi sitä edelleen tehdä näkyvämmäksi. Eräs yrittäjä mietti myös vastauksessaan, voisiko yrityksen alussa saada enemmän tietoa missä järjestyksessä asioita olisi hyvä lähteä viemään eteen päin.

Yrittäjät toivovat yritysneuvonnan tahoilta myös aktiivisempaa yhteydenpitoa yrittäjiin päin. Yhdessä vastauksessa tuotiin esille, että markkinointi ja muu tiedottaminen on yritysapua tarjoavien tahojen puolelta olematonta. Selkeyttä ja saatavuutta voisikin kenties lisätä myös palvelujen markkinoinnin kautta. Eräs vastaaja myös esitti, että palvelut ja tarve saattaisivat kohdata paremmin henkilökohtaisella yhteydenpidolla. Yrittäjät olivat itse myös huomanneet, että omaa aktiivisuutta tarvitaan yritystä perustettaessa.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyön tekeminen oli mielenkiintoinen prosessi, sen vähän liiankin moniulotteisesta aiheesta huolimatta. Aiheesta olisi riittänyt asiaa useampaankin opinnäytetyöhön. Voisikin olla mielenkiintoista laajentaa tutkimusta vielä enemmän koskemaan yritysneuvonnan palveluita, enemmän kaupallisen puolen opinnäytetyönä. Siellä punaisena lankana voisi olla vaikkapa jonkinlainen aikajana, mitä tapahtuu ja milloin, sekä mitä pitää huomioida, kun perustetaan sosiaalialan yritystä. Siitä voisi saada myös hyvän kehittämistyön sosiaalialan palveluprosessin kehittämisen muodossa. Sosiaalialalle sopivana aiheena näkisin yrittäjiltä nousseen vertaistukitoiveen, miten sitä voisi kehittää ja tukea. Tutkimus antoi kuitenkin aika paljon viitteitä yrittäjien kokemasta yksinäisyydestä ja vertaistuen tarpeesta.

Lähteet

AVI a. Aluehallintavirasto. Yksityisten sosiaalipalvelujen luvat ja ilmoitukset. Viitattu 6.4.2021. Saatavissa <https://avi.fi/asioi/yritys-tai-yhteiso/luvut-ilmoitukset-ja-hakemukset/sosiaali-ja-terveyspalvelut/yksityiset-sosiaalipalvelut>

AVI b. Aluehallintovirasto. Sosiaalipalvelujen laadun varmistaminen. Viitattu 6.4.2021. Saatavissa <https://avi.fi/asioi/henkiloasiakas/valvonta-ja-kantelut/sosiaali-ja-terveyspalvelut/sosiaalipalvelujen-laadun-varmistaminen>

Arvonlisäverolaki 1501/1993.

Eksote. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystyö 2020. Eksoten uusi strategia korostaa rohkeutta, yksinkertaisuutta ja ihmisläheisyyttä – myös yritysten kanssa tehtävässä yhteistyössä. Viitattu 21.4.2021. Saatavilla <https://www.epressi.com/tiedotteet/terveys/eksoten-uusi-strategia-korostaa-rohkeutta-yksinkertaisuutta-ja-ihmislaheisyytta-myo-yritysten-kanssa-tehtavassa-yhteistyossa.html>

Eksote a. Valvonta ja yhteistyö. Viitattu 18.5.2021. Saatavilla <https://www.eksote.fi/eksote/yksityiset-palveluntuottajat/yhteistyö-ja-valvonta>

Eksote b. Palvelusetelit. Viitattu 20.4.2021. Saatavilla <https://www.eksote.fi/eksote/palvelusetelit/Sivut/default.aspx>

Hoiva 2020- yksityisen hoiva-alan tulevaisuus, 2015. Sosiaalialan työnantajat ry. https://www.kunkoululoppuu.fi/assets/uploads/2018/01/Hoiva_2020_185x240_2014_260115.pdf

Holopainen, T. 2020. Yrityksen perustamisopas 2020. Käytännön perustamistoimet. Asiatieto Oy. Hansaprint Oy. Turenki. Viitattu 17.3.2021.

Ilmarinen, K. 2013. Sosiaalipalvelujen yrittäjien työkyky, työtyytyväisyys ja lopettamisaikheet. Yrittäjyyden pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto kauppakorkeakoulu. Viitattu 19.3.2021. Saatavilla <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/43065/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201403111333.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Jaakkola, H. 2019. Valitse innostus. Voimakirja sosiaalialalle. PS- kustannus. Otavan Kirjapaino Oy. Keuruu. Viitattu 19.3.2021.

Kainlauri, A. 2007. Ideasta hyvinvointialan yrittäjäksi. WSOYpro: Helsinki.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja-sarja. Suomen Yliopistopaino Oy- Juvenes Print.

KEHY. Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy. Viitattu 20.4.2021. Saatavissa <https://www.kehy.fi/palvelut/aloittava-yritys/yrita-ja-onnistu>.

Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta 916/2012.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 733/1992.

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015.

Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011.

Niskanen, H. 2009. Aloittavien hyvinvointialan yrittäjien yrityspalveluprosessien asiakaslähäinen kehittäminen Etelä-Karjalassa. Pro gradu -tutkielma. Lappeenrannan teknillinen yliopisto. Viitattu 4.3.2021. Saatavilla http://www.socom.fi/wp-content/uploads/2015/06/niskanenhannagradusocom_03_12_09.pdf

Oma Yritys-Suomi – palvelu. Viitattu 20.5.2021. Saatavilla <https://oma.yrityssuomi.fi/tietoa-verkkopalvelusta>

Pekkala, H., Lamminmäki, K., Kaihovaara, A., Halme, K., & Salminen, V. 2016. Selvitys julkisista yrityspalveluista. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Viitattu 24.1.2021. Saatavilla

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74841/TEMjul_10_2016_web_11_032016.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Simunaniemi, A. M., Taipale-Erävala, K., Niinikoski, E. R., & Muhos, M. 2018. Sosiaali- ja terveysalan yritysten kasvun erityispiirteet. Oulun yliopiston Kerttu Saalasti instituutin julkaisuja, 2, 2018. Viitattu 7.5.2021. Saatavilla <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526218335.pdf>

Posintra. OLE HYVÄ! Tietoa sosiaali- ja terveyshuoltoalan yrittäjille, asiakkaalle ja yritysneuvojille. Viitattu 20.11.2020. Saatavilla https://www.posintra.fi/wp-content/uploads/2014/03/SOTE_opas.pdf.

Puusa, A., & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. E-kirja. Helsinki. Gaudeamus Oy.

Rehunen, A., Reissell, E., Honkatukia, J., Tiitu, M., & Pekurinen, M. 2016. Sosiaali- ja terveyspalvelut: Tarpeen, käytön ja tuottamisen alueelliset muutokset ja tulevaisuuden

vaihtoehdot. https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/2009122/41_Sosiaali-+ja+terveys-palvelujen+tarpeen,+k%C3%A4yt%C3%B6n+ja+tuottamisen+alueelliset+muutokset+ja+tulevaisuuden+vaihtoehdot/2aac05d5-1734-44fd-8f59-2bfc31f2f10?version=1.1

Ruohio, M. 2019. Askeleet tulevaan: sosiaali- ja terveysalan yritykset muutoksen äärellä. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Saimaan ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen. Viitattu 22.4.2021. Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019121827473>

Sosiaalibarometri 2021. Viitattu 3.5.2021. Saatavilla <https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2021/04/SOSTE-Sosiaalibarometri-2021-osa-3-sote-uudistus-ja-asiakasmak-sut.pdf>

STM. Sosiaali- ja terveysministeriö 2011. Laki yksityisistä sosiaalipalveluista voimaan 1.10.2011. Viitattu 7.4.2021. Saatavilla <https://stm.fi/-/lagen-om-privat-socialservice-tradde-i-kraft-1-10-2011>

STM. Sosiaali- ja terveysministeriö 2017. Sosiaalihuoltolain soveltamisopas. Julkaisuja 2017:5. Viitattu 7.4.2021. Saatavilla https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80391/05_17_Sosiaalihuoltolain%20soveltamisopas.pdf?sequence=1&isAllowed=y

STM a. Sosiaali- ja terveysministeriö. Yksityiset sosiaali- ja terveystalot. Viitattu 7.4.2021. Saatavissa <https://stm.fi/yksityiset-sotepalvelut>

STM b. Sosiaali- ja terveysministeriö. Palveluseteli. Viitattu 7.4.2021. Saatavilla <https://stm.fi/palveluseteli>

STM c. Sosiaali- ja terveysministeriö. Iäkkäiden palvelut, laatu ja kehittäminen. Viitattu 17.3.2021. Saatavilla <https://stm.fi/ikaantyneiden-palvelut/laatu-kehittaminen>

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. Viitattu 17.3.2021. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Talentia. Työelämää! Opas työuraa sosiaalialalla aloittaville. Viitattu 6.4.2021. Saatavilla <http://www.talentia.isintexas.com/mag/docs/Tyoelamaan.pdf>

TEM a. Työ- ja elinkeinoministeriö. Hoito- ja hoivayrittäjyyden tukena. Julkiset yrityspalvelut. Viitattu 17.3.2021. Saatavilla <https://tem.fi/documents/1410877/2934378/Hoito-+ja+hoivayritt%C3%A4jyyden+tukena>

TEM b. Työ- ja elinkeinoministeriö. TE-palvelut tukevat työllisyyttä ja kasvua. Viitattu 21.4.2021. Saatavilla <https://tem.fi/julkiset-tyovoima-ja-yrityspalvelut>

- TEM, 2020. Työ- ja elinkeinoministeriö. Toimialaraportti kevät 2020. Sosiaali- ja terveyspalvelut. Viitattu 19.3.2021. Saatavilla https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161994/TEM_2020_01.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- TEM 2021. Työ- ja elinkeinoministeriö. Toimialaraportti 2021:2. Katsaus sote-alan työvoimaan. Viitattu 20.4.2021. Saatavilla https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162852/TEM_2021_02_t.pdf
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Valvira. 2015. Sosiaalihuollon valvonta. Viitattu 9.4.2021. Saatavilla <https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/sosiaalihuollon-valvonta>
- Valvira. Yksityisen sosiaalihuollon luvat. Toimintakertomus. Viitattu 8.4.2021. Saatavilla https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/yksityisen_sosiaalihuollon_luvat/toimintakertomus
- Valvira. Omavalvonta sosiaalipalveluissa. Viitattu 8.4.2021. Saatavilla <https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/sosiaalihuollon-valvonta/omavalvonta>
- Vero. Yksityisten sosiaalipalvelujen arvonlisäverotus. Viitattu 9.4.2021. Saatavilla <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/toimialakohtaista-tietoa/yksityisten-sosiaalihuoltopalvelujen-arvonlisaverotus/>
- Vigelius, E. 2021. Yksityiset palveluntuottajat vastaan hallitus- näin sote-uudistuksen valmistelija vastaa uudistuksen arvostelijalla. Viitattu 3.5.2021. Saatavilla <https://yle.fi/uutiset/3-11894770>
- Wirma. Lappeenrannan kaupungin elinkeino- ja yrityspalveluyksikkö. Viitattu 21.11.2020. Saatavissa <https://www.wirma.fi/palvelut/aloittavat-yritykset>.
- Zheng, E. 2019. Yrittäjyys ja moninaiset ammatti-identiteetit sosiaalialalla. Pro gradu -tutkielma. Kokkolan yliopisto. Viitattu 7.5.2021. Saatavilla <URN:NBN:fi:ju-201912305509.pdf>

LIITE 1. Saatekirje

Hyvä sosiaalialan yksityinen palveluntarjoaja!

Olen sosionomiopiskelija LAB-ammattikorkeakoulusta. Teen tutkimuksellista opinnäytetyötä, jonka tarkoitus on selvittää mitä sosiaalialan yrityksen perustaminen on työnä ja kokemuksena. Selvitän myös minkälaista tukea yrityksen perustamiseen ja toiminnan käynnistämiseen yleisesti saadaan, tai haluttaisiin saada.

Toimeksiantajani opinnäytetyölle on Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy, *Socom*. *Muita yhteistyökumppaneita ovat* Lappeenrannan kaupungin elinkeino- ja yrityspalveluyksikkö Wirma ja Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy Kehy, sekä Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden keskus Eksote. Tutkimuksessa saatu tieto auttaa myös kehitysyhtiöitä ja Eksotea kehittämään palveluitaan.

Yrityksen kyselyyn on valittu Taloustutka tietopalvelun kautta. Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista ja se lähetetään kaikille Etelä-Karjalan alueella vuoden 2017 jälkeen yrityksen perustaneille sosiaalialan yrittäjille. Kokemuksenne ja näkemyksenne ovat tutkimuksen kannalta erittäin oleellisia ja ne auttavat kehittämään sosiaalialan yritysneuvontaa Etelä-Karjalassa.

Tutkimusaineisto kerätään ainoastaan tätä opinnäytetyötä varten. Kyselyyn vastataan anonyyminä. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja ne hävitetään asianmukaisesti opinnäytetyön valmistuttua elokuussa 2021.

Vastausaikaa on n. 2 viikkoa, 15.2.2021 asti. Pääset vastaamaan kyselyyn tämän saateen alle olevasta linkistä. Pyydän vastaamaan kyselyyn rohkeasti ja mahdollisimman kattavasti. Kysely ei koske pelkästään kehitysyhtiöiden tarjoamia palveluita, vaan toivon teidän kertovan avoimesti kokemuksistanne, sekä haasteista ja onnistumista, jota olette matkallanne kokeneet. Vastaamiseen kuluu aikaa noin 15–20 minuuttia. Voitte myös tarvittaessa tallentaa vastaukset välissä. Vastaamalla kyselyyn annatte suostumuksenne vastausten käyttämiseen tutkimuksessani.

Olen kiitollinen vastauksistanne, ne ovat erittäin tarpeellisia opinnäytetyölleni!

Jos jotain kysyttävää on tutkimukseen liittyen, olkaa hyvä ja ottakaa yhteyttä, vastaan mielelläni.

Ystävällisin terveisin

Laura Piiparinen p. xxx tai laura.piiparinen@student.lab.fi (lisäkysymyksiin vastaan 15.2.2021 asti).

LIITE 2. Kyselylomake (Muokattu asettelu)

Sosiaalialan yrittäjän näkemyksiä yrityksen perustamisesta.

Tervetuloa mukaan kyselyyn, ensin hieman taustakysymyksiä. Kiitos jo etukäteen vastauksista!

1. Milloin aloititte yritystoiminnan sosiaalialan yrittäjänä?
2. Oletteko toimineet yrittäjänä ennen nykyistä yritystänne?
3. Oletteko käyttäneet yrityksen perustamisessa tai alkuvaiheen liiketoiminnan kehittämässä yritysneuvontapalveluita?
4. Tiedättekö minkälaisia palveluita yritysneuvonnasta saa ja missä asioissa voitte olla heihin yhteydessä?

Vastausvaihtoehdot:

- Olen hyvin perillä erilaisista vaihtoehdoista
- Tiedän joitain saatavilla olevia palveluita
- Luulen tietäväni mitä palveluita on, mutta en ole ihan varma.
- Tiedän mistä voin saada tukea ja tietoa, mutta en tiedä tarkemmin missä asioissa.
- En osaa sanoa minkälaisia palveluita on saatavilla, enkä kenen puoleen kääntyä.

Seuraavilla kysymyksillä selvitän kokemuksianne ja näkemyksiänne yrityksen perustamisesta ja alkuvaiheista sekä myös liiketoiminnan kehittämisestä.

5. Miten kuvailisitte yritystoiminnan aloittamista? Millaisia kokemuksia teillä on ollut, mikä on sujunut hyvin ja missä on ollut haasteita?
6. Mistä tai keneltä olette saaneet tukea yrityksen perustamiseen ja liiketoiminnan kehittämiseen?
7. Minkälainen tuki olisi ollut tarpeen ja minkälaisia kehittämistoimia toivoisitte?
8. Muut terveiset paikallisille yritysneuvonnan toimijoille ja yhteistyötahoille, liittyen sosiaalialan yrittäjien yritysneuvontaan.

LIITE 3. Tutkimuskysymysten analysointi

Miten kuvailisitte yritystoiminnan aloittamista? Millaisia kokemuksia teillä on ollut, mikä on sujunut hyvin ja missä on ollut haasteita?

Alkuperäinen vastaus	Pelkistetty vastaus	Alaluokat	Yläluokka
Koen, että kaikki on sujunut hyvin - suurempia vastoinkäymisiä ei ole ollut.	Kaikki sujunut hyvin	Ohjeistus	Mikä on sujunut hyvin?
Saamani ohjeistus on ollut erinomaista	Erinomaista ohjeistusta		
Saamani opastus on ollut erinomaista. Osallistuin Startti yrittäjyyteen iltaan, josta sain heti Kehyn asiantuntijalle ajan lähempään keskusteluun yrityksen perustamisen vaiheista.	Startti yrittäjyyteen ilta, aika Kehyn asiantuntijalle		
Olin yhteydessä yritysneuvontaan ja sain sieltä neuvoja, miten edetä asioissa.			
Koen että yrityksen perustamiseen liittyvät tiedot ja tarpeelliset asiat on nykyisin helposti saatavilla ja ne on kirjoitettu hyvin ymmärrettävään muotoon, yksinkertaisesti. Se ei ole ns. "ydinfysiikka".	Perustamiseen liittyvät tiedot hyvin saatavilla ja selkeät	Saavutettavuus	
Perheen tuki ja kannustus on ollut tärkeää.	perhe	Tärkeitä asiat?	
Joustavuus ajankäytössä	Joustavuus ajankäytössä		
Perhetaustani myötä yrittäjyys oli tuttua; olen kolmannen polven yrittäjä. Näin ollen minulla oli realistinen käsitys siitä mitä yrittäjyys on ja mitä se vaatii.	Yrittäjyyden käsitys realistinen	Mitä muuta positiivista yrittäjyydessä?	
Yrityksen liiketoimintasuunnitelman, omien arvojen, palveluiden suunnittelu oli mielenkiintoista ja hauskaa.	Oman yritystoiminnan suunnittelu mielenkiintoista		
Palkkatyön yhdistäminen opiskeluun muodostui haastavaksi ja päätin ryhtyä yrittäjäksi, jotta voin joustavammin suunnitella ajankäyttöäni.	Ajankäyttö joustavamaksi		

Alkuperäinen vastaus	Pelkistetty vastaus	Alakategoria	Yläkategoria
Markkinointi ja muu tiedottaminen on yritys-apua tarjoavien tahojen puolelta olematonta.	Palveluista tiedottaminen Yritysneuvonnan tahojen puolelta	Markkinointi ja muu tiedottaminen	Missä on ollut haasteita?
Apua saa ja on tarjolla, mutta sitä pitää osata yrittäjän itse hakea			
Eksoten ja Wirman roolit ovat vähän epäselvät.			
Haasteellista on ollut opetella markkinointia.	Oman palvelun markkinointi		
Asiakaskunnan saaminen kesti odotettua pidempään.			
Haasteellista on ollut opetella omien palvelujen hinnoittelua.	Omien palvelujen hinnoittelu vaikeaa	Omien palvelujen hinnoittelu	
Aluksi tein lastensuojelun edunvalvontatehtäviä verokortilla, kunnes totesin, että olisi järkevää perustaa toiminimi, jolloin kulut saisi vähennettyä tuloista. Toiminimen perustaminen ei ollut vaikeaa, mutta veroilmoitusta täyttäessä oli aluksi vaikeuksia: mitkä olivat työtuoloja ja niiden siirtäminen yrityksen tuloiksi.	Yritysmuodon valinta	Yritysmuodon valinta	
Vero asiat oli myös rautalangasta väännettäviä asioita	verotusasia	verotus	
Vuoden 2017 ja 2018 tienoilla myös raporttien tekeminen oikeushallintoon oli hieman haasteellista.	Raporttien tekeminen	Kirjanpidolliset asiat	
Haasteita oli miettiä omalle yritykselle sopivaa ja edullista, tarpeita vastaavaa kirjanpito palvelua/muotoa, laskutusohjelmaa tai laskutuksen toteuttamista ylipäätään.	Kirjanpitomuodon valinta, laskutusohjelmat		
Haasteellista oli erilaisien lupa-asioiden kanssa ja niissä meni yllättävän kauan. Olisi pitänyt osata ajoittaa kaikki paremmin ja meni aikaa ennen kuin yrityksen sai toimintaan.	Haasteet erilaisten lupien kanssa	Viranomaisvaatimukset ja lupakäytännöt	

Erinäisten papereiden ja (liitteiden)täyttäminen, niin että ne eivät tulisi bumerangina takaisin on vienyt aikaa.	Toiminnan aloituksen ajoitus vast. lupaprosessin kesto		Missä on ollut haasteita?
Suurimmat haasteet erilaisten lupien kanssa. Yritysneuvonnasta ei osattu auttaa vaan ohjeistettiin ottamaan yhteyttä Eksoten yritysasiantuntijaan. Ko. henkilö oli juuri aloittanut tehtävässään eikä osannut neuvoa (tai oikeastaan neuvoi muutamassa asiassa aivan väärin). Tämä hidasti alussa paljon. Jouduin Avia myöten ottamaan itse asioista selvää.	Lupaprosessi aikaa vievä	Aikaa viedä lupaprosessi	
	Itse joutui ottamaan selvää asioista	Vääränlainen apu ja omaa aikaa meni asioihin selvittelyyn	
	Osaamaton asiantuntija		
Aluksi kaikki oli vähän epäselvää. Olin seurannut sivusta yrittäjänä toimivan tuttavani aherrusta, mutta en ehkä kuitenkaan ymmärtänyt ensin mitä kaikkea yrityksen perustaminen vaatii.	Väärät käsitykset yrittäjyyden vaativuudesta	Muut omat haasteet	
Jossain vaiheessa tein vähän liikaa töitä, mutta tein korjausliikkeen rajaamisen suhteen melko nopeasti.	Alussa liikaa töitä	Oma ajankäyttö	

Mistä tai keneltä olette saaneet tukea yrityksen perustamiseen ja liiketoiminnan kehittämiseen?

Alkuperäinen vastaus	Pelkistetty vastaus	Alakategoria	Yläkategoria
<p>Yksityiset yrityskouluttajat, Muut yrittäjät, kirjanpitäjä, verohallinto, valvira</p> <p>Yritysneuvonnasta ja ystävältä, kirjanpitäjältä. Itse olen lue- nut jostain yrityksen perustamisoppaasta Entiseltä työkaverilta sekä eksoten yksityisen palvelutuottajien neuvojalta.</p> <p>Perheeltäni, yrittäjäkollegoilta, wirma yrityspalveluiden Pirjo Kuuluvaiselta, te-toimistosta (starttiraha)</p> <p>Yrittäjäkollegalta sain paljon hyviä neuvoja kuinka toimia. Hän oli hieman aiemmin kahlannut samat asiat läpi.</p> <p>Yrityssuomi verkko- palvelusta, verotta- jalta, pankilta.</p> <p>Yrittäjän starttikurssilta sain hyviä eväitä liiketoiminnan perustamiseen, vaikka heiläkään ei ollut juuri spesifiä tietoa sosiaalialan yrityksen perustamisesta, mutta yleisellä tasolla sain hyvää infoa.</p> <p>Kehy, Business Mill, kunnan elinvoimatyöntekijä ja kunnan hankkeet</p> <p>Tukea sain mieheltäni.</p> <p>AVI,</p> <p>Käytännön asioissa neuvoi myös kirjanpitäjäni. Edunvalvonnan koordinaattori on ollut tukena varsinaiseen työn sisältöön liittyvissä pulmissa.</p> <p>Kehitysyhtiöltä, toisilta yrittäjiltä joista myöhemmin tullut</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yksityiset yrityskouluttajat • Wirma • Yrityspalvelujen Pirjo Kuuluvaiselta • Kehy • Business mill • Kunnan elinvoimatyöntekijältä • Edunvalvonnan koordinaattorilta • Kehitysyhtiöiltä • Eksoten yksityisen palvelun neuvojalta • Yritysneuvonnasta • TE-toimistosta (starttiraha) • TE-toimiston starttikurssilta 	Yritysneuvojat	Mistä tukea on saatu?
	<ul style="list-style-type: none"> • Muut yrittäjät • Yrittäjäkollegoilta • Yrittäjäkollegoilta • Toisilta yrittäjiltä, joista tullut myöhemmin yhteistyökumppaneita 	Kollegat ja muut yrittäjät	
	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjanpitäjä • Verohallinto • Käytännön asioissa myös kirjanpitäjä • Verottaja • Pankki • Kirjanpitäjä • Kunnan hankkeet • Valvira • AVI 	Muita virallisia tahoja	
	<ul style="list-style-type: none"> • Tukea sain mieheltäni • Entiseltä työkaverilta • Ystävältä 	Läheiset	
	<ul style="list-style-type: none"> • Yrityssuomi- verkkopalvelusta 	Internet	
	<ul style="list-style-type: none"> • Itse olen Lukenut jostain yritysoppaasta 	Itsenäinen etsintä	

hyviä yhteistyökump- paneita			
---------------------------------	--	--	--

Minkälainen tuki olisi ollut tarpeen ja minkälaisia kehittämistoimia toivoisitte?

Alkuperäinen vastaus	Pelkistetty vastaus	Alakategoria	Yläkategoria
Tiivis ja koottu opas siitä, mitkä asiat on huomioitava ja tehtävä, sosiaalialan yritystä perustettaessa.	Koottu opas sosiaalialan yrityksen perustamiseen	<ul style="list-style-type: none"> • neuvonta selkeämmäksi • apua palvelusetelien kanssa • koottu opas • Suunnittelu ja palvelumuotoiluapua • apua verotukseen • byrokratia helpommaksi 	<p>Minkälaista tukea tarvitaan?</p>
Ehkä enemmän olisin toivonut neuvoja ja opastusta palvelusetelien hankkimisen suhteen	Neuvoja palvelusetelien kanssa		
Tukea saanut aina tarvittaessa. Ehkä joskus selkokieliempää...	Selkokieliempää tukea		
Enemmän suunnitteluapua ja ehkä myös palvelun muotoilussa olisin kaivannut apua. Luullisi, että yritysneuvonnassa olisi hyvin tiedossa mitä palveluita on ja mitä kaivattaisiin ja minkälainen hinnoittelu olisi hyvä. Markkinointi ja oma hinnoittelu oli vaikeaa.	Suunnittelu- ja palvelumuotoiluapua		
Verotus tiedot myös selkeästi kirjoitettuna	Apua verotukseen		
Lupa-asioiden odottamisessa menee järkyttävän kauan! Nopeampaa toimintaa... ensin haetaan yksi lupa, jonka kanssa voidaan hakea seuraava ja seuraava... liian byrokraattista!	Apua lupa-asioiden kanssa Helpotusta byrokratiasta		
Lastensuojelun edunvalvojan työ on melko yksinäistä. Meitä sitoo vaitiolovelvollisuus, joten neuvoja voi olla hankala saada.	Työ yksinäistä	<ul style="list-style-type: none"> • Vertaistuki • Järjestetty työohjaus • Mentorointi 	

Erona työntekijänä olemiseen on myös, että ei ole kenen kanssa jakaa omia ajatuksia ja mistä aina kysyä neuvoa jos tulee jokin pulma	Ei ole ketään kenen kanssa jakaa ajatuksia		
Socom on järjestänyt meille työnohjauksen, joka on todella hyvä asia. Noin viisi kertaa vuodessa kokoonnutaan.	työnohjaus		
Joku saman alan kokenut yrittäjä mentori! Joku, jolta kysyä kuinka tämä tai tämä asia olisi hyvä tehdä jne. Tai edes kysyä mistä asiaa voisi selvittää.	mentori		
Koen, että olen saanut tarvitsemani tuen.	Apua on saatu tarvittava määrä	Ei tarvetta lisätuelle	

Muut terveiset paikallisille yritysneuvonnan toimijoille ja yhteistyötahoille, liittyen sosiaalialan yrittäjien yritysneuvontaan.

Pyrkikää tekemään toiminnasta avointa, selkeää, sujuvaa ja ennen kaikkea helposti saavutettavaa.	Toiminta selkeäksi ja näkyväksi ja helposti saavutettavaksi	Terveiset paikallisille toimijoilla liittyen yrittäjien yritysneuvontaan
Kuulemani mukaan monet sosiaalialan yrittäjät pakertavat työtä yksinään yrittäen selviytyä. Ehkä palvelut ja tarve kohtaisivat vielä paremmin, jos yrittäjiin ollaan henkilökohtaisesti yhteydessä. Toki vastuu on yrittäjällä itsellään.	Henkilökohtaiset yhteydenotot	
Yhteisiä neuvottelupäiviä voisi järjestää, missä sosiaalialan yrittäjät pääsisivät vaihtamaan mielipiteitä ja kuulumisia. Päivät voisivat olla maakunnallisia.	Yhteiset neuvottelupäivät Mahdollisuus vaihtaa kuulumisia	
Koska liiketoiminnan alussa ei voi varmasti tietää minkälaiseksi asiakas-kunta muodostuu jos kyseessä on esim. kotipalvelu, mutta AVI vaatii lupa hakemukseensa tiedot asiakasmäärästä (millaista palvelua tuotat). Sitähän ei	Mahdollisuus muuttaa matkan varrella asiakaskohderyhmiä , Joustavuutta lupamennettelyihin?	

<p>voi tietää. Joten toivoisin että ensimmäisen vuoden jälkeen voisi tehdä täydennystä asiakaskohderyhmiin.</p>		
<p>Yrityksen aloittamisen alussa, ehkä enemmän tietoa missä järjestyksessä asioita lähdetään hoitamaan. Taitaa liittyä ensimmäiseen kysymykseen tämä...</p>	<p>Alun neuvontaan aikajärjestykseen mitä milloinkin pitää tehdä</p>	
<p>Olisin kaivannut pelkäämään sosiaalialan yrittäjälle suunnattua jotain starttikurssia, jossa käydään läpi ainakin pintapuolisesti kaikki huomioitavat asiat ja sitten siitä jatkoon henkilökohtaista neuvontaa. Jos tällainen on ollut, niin mennyt ihan ohi. Varmasti kaikki siellä yritätte parhaanne olla avuksi kuitenkin. Myös Eksoten ja Wirman rooli on epäselvä neuvonnassa ja esim palvelusetelit epäselvä asia uusille yrittäjille.</p>	<p>Sosiaalialan yrittäjille oma starttikurssi</p> <p>Eksoten ja Wirman roolit selkeämmiksi</p> <p>Palveluseteleihin selkeyttä</p>	
<p>Iso kiitos!</p>	<p>Kiitokset paikallaan!</p>	
<p>Kiitos kaikesta avusta, jonka olen saanut! Uskon, että parhaanne olette tehneet.</p>		